

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmena • Ombudsperson Institution

OMBUDSMAN

GODIŠNJI IZVEŠTAJ NACIONALNOG MEHANIZMA ZA PREVENCIJU TORTURE

Br. 9

Priština, 2026

Tabela sadržaja

UVOD.....	3
I.POLICIJA KOSOVA.....	7
II. KOREKTIVNI CENTRI I PRITVORNI CENTRI	14
III. TRAŽIOCI AZILA I NEREGULARNI MIGRANTI	19
IV. INSTITUCIJE ZA MENTALNO ZDRAVLJE I SOCIJALNU ZAŠTITU.....	26
V. AKTIVNOSTI I SASTANCI NMPT-A SA NADLEŽNIM INSTITUCIJAMA TOKOM 2025. GODINE.....	41
IZVEŠTAJI SA PREPORUKAMA NACIONALNOG MEHANIZMA ZA PREVENCIJU TORTURE TOKOM 2025.G.	57

Uvod

Zakon br. 05/L-019 o Ombudsmanu, u članu 17, predviđa da će Ombudsman delovati kao Nacionalni mehanizam za prevenciju torture i drugog okrutnog, nehumanog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (NMPT), u skladu sa Opcionim protokolom (OPCAT) Konvencije protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka (ovaj protokol je stupio na snagu 22. juna 2006. godine). Opcioni protokol propisuje da svaka država članica mora uspostaviti nacionalni mehanizam protiv torture i drugih okrutnih, nečovječnih i ponižavajućih postupaka i kažnjavanja.

Imajući u obzir da Kosovo nije deo Saveta Evrope, NMPT deluje na osnovu odluke Ombudsmana iz 2016. godine. Zakon definiše zadatke Mehanizma, kao što su da: redovno i bez upozorenja posećuje sva mesta na kojima se nalaze lica lišena slobode, uključujući policijsko zadržavanje, pritvor, boravak u zdravstvenim ustanovama, carinsko zadržavanje, imigraciono zadržavanje, i bilo koje drugo mesto o kome postoji sumnja da ima kršenja ljudskih prava i slobode.

Izveštaj o aktivnostima NMPT-a za 2025. godinu zasnovan je na podacima prikupljenim tokom 73 nenajavljene posete policijskim stanicama, korektivnim i pritvornim centrima, stanicama granične policije, psihijatrijskim ustanovama, azilantskim i pritvornim centrima za strance i domovima socijalne zaštite.

Izveštaj pruža pregled aktivnosti usmerenih na sprečavanje torture i drugog okrutnog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja. Tokom ove godine objavljeno je 6 izveštaja, data je 51 preporuka za zaštitu lica lišenih slobode ili lica sa ograničenom slobodom kretanja. Kao i prethodnih godina, nismo identifikovali ni jedno postupanje koje predstavlja torturu. Međutim, 29 predmeta je otvoreno za istrage po žalbama i 13 po službenoj dužnosti.

U 2025. godini obišli smo 15 policijskih stanica i 27 korektivnih i pritvornih centara u kojima smo uočili da pojedini objekti za lica lišena slobode nisu u potpunosti usklađeni sa nacionalnim i međunarodnim standardima, jer nadzor putem kamera nije instaliran ili je u pojedinim oblastima bila slaba vidljivost. Postavljanje kamera za nadzor u svim prostorijama policijskih stanica i korektivnih centara predstavljalo bi dodatnu zaštitu od potencijalnih zloupotreba, kao i dodatnu zaštitu za policijske i korektivne službenike, u slučajevima neosnovanih navoda o fizičkom ili psihičkom zlostavljanju ili nehumanom postupanju. Takođe, nije instaliran sistem hitnog poziva (zvono) u centrima za zadržavanje policijskih stanica, što predstavlja ozbiljan nedostatak u smislu bezbednosti i brzog reagovanja u slučaju potrebe.

Tokom obilazaka policijskih stanica, u kojima je renoviranje završeno ili je u završnoj fazi, uočena su značajna poboljšanja uslova zadržanih lica, uključujući prirodno osvetljenje, dovoljnu ventilaciju, opremljenost novim krevetima, dušecima i ćebadima, kao i operacionalizaciju sistema kamera, uz poštovanje privatnosti zadržanih lica.

Međutim, infrastrukturni uslovi u značajnom broju ustanova i dalje su nepoboljšani, uglavnom zbog starih objekata, nedostatka renoviranja ili odvijanju radova koji još nisu završeni.

Tokom ove godine primljeno je ukupno 113 žalbi, od kojih je 26 žalbi ocenjeno prihvatljivim za istragu, nijedna od ovih žalbi prihvatljivih za istragu se ne odnosi na navode o zlostavljanju.

Dok je po službenoj dužnosti, Ombudsman otvorio 4 slučaja Ex officio u vezi sa navodima o maltretiranju građana od strane policijskih službenika.

Stanje u zatvorskom sistemu značajno je napredovalo kako u infrastrukturi tako i u podizanju nivoa kvaliteta rada. Korektivna Služba Kosovska (KSK) ima u svojim redovima 1386 osoba koje su uniformisane i 283 civilna, stručna i pomoćna osoblja, obučena i posvećena za ispunjavanje misije KSK, u 11 Korektivnih i Pritvornih centara. O nalazima monitoringa odmah su obavešteni nadležni organi, koji su reagovali preduzimanjem potrebnih radnji, dok za Pritvorni centar u Mitrovici objavljen je izveštaj sa preporukama.¹

U okviru KSK se nude programi rehabilitacije i reintegracije lica lišenih slobode, što je uticalo na smanjenje recidiva, stvorilo uslove za obavezno osnovno i stručno obrazovanje osuđenih lica, kao i obezbeđivanje adekvatnih programa za različite stručne veštine. Važnu ulogu igra Ekonomska jedinica, koja razvija svoju privrednu delatnost u četiri korektivna centra: Dubrava, Smrekonica, Lipljan i Zatvor Visoke Bezbednosti. Odobravanje zatvorenika da rade van korektivne institucije neophodna je aktivnost za uspešnu resocijalizaciju i njihovu pripremu za povratak u društvo kao odgovorne i društvu korisne osobe.

Ombudsman je u toku ove godine primio 119 žalbi osuđenih i pritvorenih lica, od kojih je 17 prihvatljivih za istragu, a 102 su proglašene neprihvatljivim.

U izveštajnom periodu posećeno je 20 institucija za mentalno zdravlje i socijalnu zaštitu. Kapacitet kreveta u Institutu za forenzičku psihijatriju (IFPK) i dalje ostaje problem, s obzirom na veliki broj ljudi koji tamo moraju biti hospitalizovani. Pitanje pravnog statuta IFPK-a i dalje je nerešeno iako je Ombudsman godinama ponavljao istu preporuku. U odeljenju B, IFPK-a ne postoji poseban protokol u kome se evidentiraju sredstva sputavanja, kao što se zahteva članom 27. Zakona o mentalnom zdravlju, standardima KPT-a kao i SOP-om IFPK-a.

Zdravstveno osoblje je samo na početku imalo osnovnu obuku za hvatanje/kontrolu u slučaju upravljanja teškim slučajevima i takve obuke nikada nisu sprovedene za osoblje. Sigurnosne kamere nisu funkcionalne. Nedostaju didaktički materijali kao što su papir, boje za crteže i razna sredstva za razvoj psiho-socijalnih aktivnosti. Primena terapijskih vikenda (koja je izostala godinama) nije uključena u Standardne operative procedure IFPK-a. U većini slučajeva pacijentima se ne daje mogućnost da daju pismeni pristanak ili pravo da odbiju lečenje, a situacija ostaje ista. Počela je bolja saradnja sudova sa IFPK-om i da forenzički pacijenti učestvuju na ročištima kada sud smatra da je to potrebno.

Problem predstavlja česta promena osoblja obezbeđenja iz privatnih firmi koje nemaju adekvatnu obuku za upravljanje ovom kategorijom ljudi.

U posećenim ustanovama socijalne zaštite (Domovi sa osnovom u zajednici zajednici u Uroševcu, Kamenici i Prizrenu), evidentirano je da nijedan od ovih Domova nema Individualni plan nege za rezidente, kao što je predviđeno članom 25, UA MD-br. 03/2025 o rezidencijalnom smeštaju.

U Kući sa osnovom u zajednici (KOZ) u Uroševcu uslovi smeštaja uglavnom nisu dobri, jer u kuhinji prozori su oštećeni i nisu se zatvarali, magacin u kome se čuva hrana je imao vlagu i

¹ <https://oik-rks.org/sr/2025/08/07/ombudsman-izvestaj-nacionalnog-mehanizma-za-prevenciju-torture-u-vezi-sa-posetom-pritvorskom-centru-u-mitrovici/>

buđ, koji ne zadovoljavaju minimalne standarde za život ove kategorije, u Prizrenu nije bilo renoviranja i postoji potreba za intervencijama u pojedinim delovima zgrade (vrata i sanitarija) dok uslovi u Kamenici su zadovoljavajući.

KOZ u Kamenici ima posebne registre kao što su registri incidenata, zabrinutosti, terapije, aktivnosti, lekarskih poseta, dok u KOZ Uroševac i Prizren ne postoje takvi registri, za šta Ombudsman ohrabruje rukovodioce drugih KOZ-a da uzmu primer KOZ-a Kamenice i ujednače procedure u svim Domovima.

U institucijama u kojima se nalaze tražioci azila i iregularni migranti, posećen je Privremeni prihvatni centar za migrante (PPCM); Centar za azil (CA); Centar za zadržavanje stranaca (CZS); kao i pratili smo prinudni povratak iz Švajcarske, na Međunarodni aerodrom Priština "Adem Jashari".

Prema nalazima posete u PPCM-u, nema dovoljno osoblja da zadovolji potrebe smeštenih migranata. Centar nema Uputstvo za funkcionisanje koje je određeno Odlukom ministra Ministarstva Unutrašnji Poslova Br. 0490/2022 od 24.06.2022. godine. PPCM trenutno je u sastavu od samo rukovodioca Centra, koji obavlja sve potrebne usluge za nesmetano odvijanje rada, a centru je potrebno angažovanje najmanje jedne medicinske sestre/ jednog medicinskog tehničara za pružanje medicinskih usluga smeštenim migrantima.

Prilikom posete Centru za azil uočili smo da su uslovi smeštaja generalno na vrlo dobrom nivou u pogledu stambenog prostora, osvetljenja, čistoće i grejanja, međutim, tri sobe su bile van funkcije zbog vlage i curenja vode sa krova, o čemu nas je na početku sastanka obavestio direktor.

Uprkos činjenici da Centar za azil pruža prihvatljive uslove za porodice i decu, ipak izražena je zabrinutost da okruženje nije baš pogodno za porodice, jer su one smeštene na drugom spratu centra, a na prvom spratu su smešteni muškarci samci. Ovakav smeštaj ograničava slobodu kretanja dece i majki, koje većinu vremena provode u sobi, iako nije bilo uznemiravanja od strane drugih rezidenata. Stoga, imajući u obzir najbolji interes dece i njihove potrebe za slobodom, sigurnošću i zdravim razvojem, Centru je potrebno posebno i prikladno okruženje za porodicu i decu, u skladu sa međunarodnim standardima zaštite i brige o deci u situacijama azila.

Nakon obavljenih poseta ovim centrima i nalaza, objavljeni su izveštaji sa preporukama za PPCM² i CA³. Dok u CZS-u⁴ obavljena je zajednička aktivnost sa UNHCR-om i CRPK-om.

Tokom ove godine aktivno smo se uključili u međunarodnu saradnju, Misije koje deluju na Kosovu, učestvujući u mnogim aktivnostima organizovanim u okviru Mreže NMPT-a Jugoistočne Evrope, Saveta Evrope, OEBS-a, EULEX-a, UNMIK-a, kao i sa lokalnim institucijama, kao što su: Policijski inspektorat, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo pravde, Ministarstvo zdravlja, Sudski savet, Tužilački savet, Korektivna služba, Direkcija za zdravlje u zatvorima, Probaciona služba, Odbor za uslovni otpust, itd.

² <https://oik-rks.org/2025/04/17/avokati-i-popullit-raport-i-mekanizmit-kombetar-per-parandalimin-e-tortures-per-viziten-ne-qendren-e-perkohshme-te-pritjes-per-migrante/>

³ <https://oik-rks.org/sr/2025/10/28/ombudsman-izvestaj-nacionalnog-mehanizma-za-prevenciju-torture-o-poseti-centru-za-azil-u-magure-lipljan/>

⁴ <https://oik-rks.org/sr/2025/03/25/poseta-pritvorskome-centru-za-strance/>

NMPT-u je obezbeđen neograničen pristup svim posećenim institucijama, informacijama, kao i evidenciji koja se vodi u pisanoj ili elektronskoj formi na osnovu zakonskog mandata.

I. POLICIJA KOSOVA

U skladu sa članom 135. stav 3. Ustava Republike Kosovo i članom 17. Zakona 05/L-019 o Ombudsmanu, Nacionalni Mehanizam Ombudsmana za Prevenciju Torture (NMPT) je realizovao monitoring bez najave u centrima za zadržavanje, policijskim stanicama, graničnim prelazima i policijskim stanicama za nadzor zelene granične linije, u svrhu ocenjivanja postupanja i poštovanja ljudskih prava.

Prava lica zadržanih od strane Kosovske policije

Poštovanje osnovnih prava uhapšenih i zadržanih garantovano je Ustavom Republike Kosovo, Zakonom br. 04/L-076 o policiji, Zakonikom o krivičnom postupku, Zakonom br. 04/L-072 o kontroli i nadzoru državne granice i sa međunarodnim standardima za zaštitu osnovnih prava lica lišenih slobode.

Evropski komitet za prevenciju torture (KPT) je u svom 2-om Opštem izveštaju, objavljenom 1992. godine, istakao važnost tri osnovna prava osoba koje je policija uhapsila, a to su: pravo da o hapšenju obavesti treću osobu po svom izboru (član porodice, prijatelj, konzulat); Pravo na advokata; Pravo na pregled od strane lekara po svom izboru (osim lekarskog pregleda od strane lekara kojeg pozivaju policijski organi).⁵

Prema KPT-u, ova prava su osnovne garancije protiv fizičkog zlostavljanja i moraju se primenjivati od prvog trenutka lišavanja slobode, bez obzira na to kako su definisana u okviru pravnog sistema zemlje.

⁵ Vidi: <https://rm.coe.int/16806cea2f/>

Posete Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture policijskim stanicama

NMPT je realizovao ukupno petnaest (15) poseta centrima za zadržavanje i policijskim stanicama.

Br.	Institucija / Lokacija	Vrsta posete	Datum
1	Regionalni centar za zadržavanje u Prištini	Opšta poseta	31.01.2025
2	Policijska stanica Mitrovica – Sever	Ad hoc poseta	13.03.2025
3	Policijska stanica Zvečane	Ad hoc poseta	13.03.2025
4	Policijska stanica Leposavić	Ad hoc poseta	13.03.2025
5	Policijska stanica “Jug” u Prištini	Opšta poseta	14.03.2025
6	Policijska stanica “Sever” u Prištini	Opšta poseta	03.04.2025
7	Policijska stanica u Đakovici	Opšta poseta	14.04.2025
8	Centar za zadržavanje u Peć	Prateća poseta	19.05.2025
9	Policijska stanica u Mališevo	Opšta poseta	26.05.2025
10	Policijska stanica u Orahovcu	Opšta poseta	26.05.2025
11	Centar za zadržavanje u Prizren	Prateća poseta se	28.05.2025
12	Regionalni centar za zadržavanje u Prištini	Ad hoc poseta	08.07.2025
13	Policijska stanica u Suvoj Reci	Ad hoc poseta	11.07.2025
14	Policijska stanica u Gjilane	Ad hoc poseta	17.10.2025
15	Policijska stanica u Kamenici	Ad hoc poseta	17.10.2025

Tretman

NMPT je obavio razgovore sa nekoliko osoba koje su bile privedene u nekim od navedenih policijskih stanica, tokom kojih nije primljena nijedna žalba na postupanje ili nepoštovanje njihovih prava. Naprotiv, nekoliko zadržanih lica su tvrdili da su se policijski službenici u centrima za zadržavanje ponašali prema njima profesionalno i korektno.

Tokom 2025. godine primili smo 108 žalbi, od kojih je 26 žalbi ocenjeno prihvatljivim za istragu. Nijedna od ovih prihvatljivih žalbi se ne nadovezuje sa navodima o maltretiranju, uglavnom ove žalbe se odnose na neprimanje na posao nakon konkursa, neunapređenje ili neodgovaranje nadležnih organa ili druga pitanja koja ne spadaju u nadležnost NMPT-a.

Ombudsman je, po službenoj dužnosti otvorio 5 predmeta zbog navoda o maltretiranju građana od strane policijskih službenika.

Tretirani slučajevi su kao u nastavku:

Predmet 26/2025, po službenoj dužnosti, o navodima o neprofesionalnom ponašanju i zloupotrebi službenih ovlašćenja od strane pripadnika Kosovske policije protiv g. V. Đ., na osnovu informacija objavljenih na portalu Kossev. Kako se navodi u izveštaju gore pomenutog portala, tokom rutinske kontrole vozila u selu Sočanica, opština Leposavić, pripadnici Specijalnih jedinica Kosovske policije izveli su V. Đ. iz vozila i pretukli ga bez opravdanih razloga, u prisustvu putnika.

Ombudsman je u vezi sa navedenim slučajem kontaktirao Policijski inspektorat Kosova (PIK) i tražio informacije i obavešten je da su istrage u toku i da će nas obavestiti o konačnom rezultatu istrage, iz tog razloga Ombudsman nije procesuirao dalje sa slučajem.

Predmet 841/2025, po službenoj dužnosti, na osnovu informacija objavljenih na portalu „Bota sot“, gde se navodi: „U Prizrenu je uhapšen policijski službenik zbog prekoračenja ovlašćenja i nasilja nad građaninom“.

Ombudsman je komunicirao sa PIK, PK koji su utvrdili da je došlo do prekoračenja ovlašćenja od strane policijskih službenika i slučaj je prosleđen na dalju istragu kod Osnovnog tužioca u Prizrenu.

Slučaj 842/2025, po službenoj dužnosti, na osnovu informacija koje je objavila TV Klan Kosova, pod naslovom: „Trenutak kada policija maltretira osumnjičenog prilikom hapšenja u Klini“.

Ombudsman je o ovom slučaju komunicirao takođe sa PIK, PK koji su utvrdili da je došlo do prekoračenja ovlašćenja od strane policijskih službenika i slučaj je dat na dalju istragu kod Osnovnog tužioca u Peći, koje je podiglo optužnicu protiv policijskih službenika uključenih u ovaj slučaj.

Slučaj 850/2025, po službenoj dužnosti, je otvoreni slučaj na osnovu dve informacije objavljene u medijima, a to su Klan Kosova TV „Smrt mladića iz Lipljana – što se zna do sada“ i portal Kallxo.com „Smrt 27-godišnjeg muškarca u Lipljanu: ovo su suspendovani policajci“.

Ombudsman je komunicirao sa PIK, od kojih je obavešten da su policijski službenici suspendovani sa radnog mesta, slučaj se još istražuje, a nadležni organi čekaju izveštaj Instituta za sudsku medicinu.

Predmet 840/2025, po službenoj dužnosti, predmet koji je otvoren na osnovu vesti objavljene u medijima, odnosno portala Sinjali „Ovo je osoba za koju se sumnja da izvršila samoubistvo u ćeliji za zadržavanje u Suvoj Reci“.

Nakon preduzetih radnji, obavešteni smo od strane PIK-a da su dežurni policajci počinili teške disciplinske prekršaje protiv kojih su preduzete mere od strane Policije Kosova.

NMPT je posetio centar za zadržavanje u Suvoj Reci, i tom prilikom je obezbedio informacije i u toku je razmatranje slučaja.

Fizički uslovi u posećenim policijskim stanicama

Na osnovu Standardnih operativnih procedura (SOP), centri za zadržavanje moraju biti u skladu sa preporukama CPT-a, zasnovanim na Konvenciji protiv torture i drugih okrutnih, neljudskih i ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja.

Prilikom nenajavljene posete **Regionalnom centru za zadržavanje u Prištini**, Mehanizam je utvrdio da nisu izvršena poboljšanja u infrastrukturnim i uslovima rada, jer je izgradnja novog centra još u toku, u zavisnosti od vremenskih prilika i dinamike rada građevinske kompanije. Trenutno funkcionišu samo dve ćelije, u slučajevima prenatrpanosti, zadržana lica se transferišu u druge centre za zadržavanje (u Glogovcu, Gračanici, Podujevu i Lipljanu).

Ekipa je zaključila da su zadržana lica upoznata sa svojim pravima, međutim evidentiran je nedostatak sredstava za higijenu, kao i problemi u snabdevanju osoblja uniformama i čizmama – izuzetak je samo nova generacija osoblja, koja je redovno snabdevena odećom i obućom.

Na poziv komandanta, ekipa je izvršila posetu Policijskoj stanici u Mitrovici – Sever, Zvečan i Leposavić, čija je poseta imala za cilj da se informiše o planiranju i razvoju renoviranja u toku, kao i da vrši opštu procenu postojećih uslova pre završetka radova. Sastanku koji je održan u Policijskoj stanici u Mitrovici – Sever prisustvovali su i predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova, OEBS-a i Policije, gde je razgovarano o drugim pitanjima koja se nadovezuju sa radom institucija.

U Policijskoj stanici u Zvečanu i Leposaviću renoviranje je bilo u završnoj fazi, u centru za zadržavanje u Zvečanu su bile tri sobe (dve sobe sa dva kreveta i jedna soba sa jednim krevetom), dok su u Leposaviću bile četiri sobe (dve sobe sa dva kreveta i dve sobe sa jednim krevetom). Gore navedeni centri su imali dovoljno prirodnog osvetljenja i ventilacije, opremljeni su novim dušecima i ćebadima, sistem kamera je bio funkcionalan, a privatnost pritvorenih lica je osigurana. Dok, u policijskoj stanici na Severu, centar za zadržavanje nije bio aktivan tokom posete, ali prema informacijama zamenika regionalnog direktora, centar je aktiviran i NMPT će ga posetiti 2026. godine.

Policijska stanica „Jug“ Priština je među stanicama sa najvećim brojem prijema u regionu, gde uhapšena lica ostaju do šest sati, pošto Stanica nema centar za zadržavanje. U stanicu su vršena niz renoviranja iako nisu bila u dovoljnoj meri. Otklonjen je problem sa grejanjem, postavljene su sigurnosne kamere u prostoriji u kojoj se obavljaju intervjui i koja se po nalogu tužioca koristi za posebne slučajeve, kao i u prostoriji za slučaj nasilja u porodici. Snabdevanje opštim materijalom bilo je zadovoljavajuće; međutim, uočene su velike nestašice štampača i vozila, što otežava proces rada. Prvi put su postavljene elektronske narukvice za žrtvu i počinioce, ali su uređaji imali tehničkih problema (buka tokom rada).

Policijska stanica "Sever" u Prištini trenutno radi u opštinskom objektu u naselju Arbëria, gde se privremeno nalazi. Nema centar za zadržavanje; uhapšeni ostaju do 6 sati i intervjuišu se u kancelarijama policijskog osoblja. Stanica je dobro snabdevena radnim materijalom, ali problemi sa štampačima utiču na njenu efikasnost. Takođe, uočena je potreba za više prevoznih sredstava zbog velike teritorijalne pokrivenosti.

Policijska stanica u Đakovici ima centar za zadržavanje sa šest prostorija za zadržavanje, au vreme posete bile su samo tri funkcionalne prostorije opremljene aktivnim kamerama, bilo je ventilacije, ali je centru bilo potrebno renoviranje (što je preporučeno od strane Ombudsmana). Stanica ima prijateljsku sobu. Kao i u drugim centrima, postojale su stalne poteškoće sa opremom za fotokopiranje i štampanje. Tokom posete, ekipa je intervjuisala dve zadržane osobe, koje su izjavile da se prema njima dobro postupalo od trenutka hapšenja i da nemaju žalbi.

U policijskoj stanici u Mališevu stanje nastavlja da bude isto, pošto nije preduzeta nikakva radnja da se Centar za zadržavanje stavi u funkciju. Međutim, Policijska stanica u Mališevu ima Prijateljsku sobu, finansiranu od strane opštine, koja nudi odgovarajuće uslove za intervjuisanje i boravak dece.

Policijska stanica u Orahovcu ima centar za zadržavanje sa tri sobe za zadržavanje (sa po dva kreveta), opremljene nadzornim kamerama. Prijateljska soba je dobro uređena i pogodna za intervju i boravak dece. Prema dostavljenim informacijama, ova stanica će biti kompletno renovirana, opremljena liftom, merdevinama za hitne slučajeve i parkingom za stanicu. Ova stanica se suočava i sa problemom fotokopiranja.

Policijska stanica Prizren ima centar za zadržavanje sa pet prostorija za zadržavanje, opremljena ventilacijom, funkcionalnim kamerama, novim dušecima. Međutim, identifikovana su nekoliko izazova, kao što su nedostatak toaleta u prostorijama za zadržavanje, problemi sa fotokopiranjem. Tokom posete intervjuisana su dva zadržana lica koja nisu imala žalbi na postupanje prema njima.

Policijska stanica u Kamenici ima centar za zadržavanje, ali je van funkcije iz tehničkih razloga, tačnije nedostatka kompjuterske opreme, iako centar ispunjava sve uslove za rad i osoblje je obučeno za rad u centru. Stanica ima Prijateljsku sobu za slučajeve nasilja u porodici.

Policijska stanica u Gnjilanu ima centar za zadržavanje, ali na dan posete nismo imali pristup zbog nekih radova u blizini centra, ali prema dostavljenim informacijama uslovi smeštaja i dalje nisu dobri, ima vlage, buđi i smrada zbog kanalizacije, a problem sa opremom za fotokopiranje i štampanje se nastavlja.

Treba napomenuti da je ekipa NMPT-a u svim navedenim stanicama koje posetila primetila da u Prostorijama za zadržavanje nije instaliran pozivni sistem (zvono). Što se tiče brošura u kojima su ilustrovana ljudska prava, u nekim od navedenih centara za zadržavanje, prava zadržanih su postavljena na zidove, au nekim nisu. S tim u vezi, policijski službenici su tvrdili da su stalno stavljali brošure o pravima zadržanih, ali ih skidaju, cepaju se lično od strane zadržanih lica.

Takođe treba napomenuti da je tokom ovogodišnjih poseta gore pomenutih stanica, NMPT je obavešten da policijski službenici najveći problem imaju sa osobama koje su korisnici opojnih supstanci i osobama sa psihičkim smetnjama, a ove kategorije im veoma otežavaju rad, jer su teško upravljane i moraju biti pod kontinuiranim nadzorom tokom 48 sati, zbog straha od pokušaja samopovređivanja/samoubistva. Ova lica predstavljaju opasnost za sebe i policijsko osoblje, jer osoblje nije obučeno za rad sa ovim kategorijama pritvorenika.

Takođe, u svim gore navedenim stanicama, NMPT je primio žalbe policijskih službenika na uslove rada, kao što su: benefirirani staž, hronična oboljenja službenika, ishrana, zastareli inventar, nedostatak sredstava za higijenu. Kao zabrinutost na svim stanicama je bio nedostatak aparata za fotokopiranje ili njegov čest kvar i problem sa štampačem koji otežava radni proces na skoro svakoj stanici. Poseban problem je nedostatak vozila. Čak su i vozila koja poseduju veoma stara i demolirana.

Zdravstvena nega

Što se tiče medicinskih usluga, kao osnovnog prava, licima koja su uhapšena od strane policije, ove usluge pružaju javne ustanove, kao što su: Centar porodične medicine i Univerzitetsko klinički centar, u zavisnosti od potreba za lečenjem. NMPT nije primio nijednu žalbu od intervjuisanih lica u vezi sa ovim pravom. Takođe, iz pregledane dokumentacije uočeno je da je policija u ličnim dosijeima zadržanih evidentirala obaveštenje o pravu na lekarske usluge.

Štaviše, MKP je uočio veoma pozitivnu praksu u većini policijskih stanica, gde se maloletna i punoletna uhapšena lica i, pre privođenja, upućuju na lekarske preglede u najbliži centar porodične medicine.

Pravo na telefoniranje nakon hapšenja

Što se tiče telefonskog poziva kao osnovnog prava da se nakon hapšenja obavesti treće lice prema njegovom/njenom izboru o hapšenju (član porodice, prijatelj, konzulat), nismo dobili žalbe na nepoštovanje ovog prava, koje bi trebalo da se ostvari u trenutku hapšenja, a ne nakon nekoliko sati ili nekoliko dana.

Pravo na advokata

Pristup advokatu kao osnovnom pravu mora biti omogućen odmah nakon hapšenja, pre bilo kakvog saslušanja u policiji, o čemu NMPT nije primio žalbe na ovo pravo.

Hrana

Uhapšenim licima koji se upućuju u pritvor pružaju se tri obroka hrane u roku od 24 sata, međutim, u većini navedenih policijskih stanica, od policijskih službenika nam je saopšteno da se uhapšeni žale na nekvalitetnu i nedovoljnu hranu.

Podnošenje žalbi od strane uhapšenih lica

U vezi sa njihovim tretmanom od strane Kosovske policije, uhapšena lica imaju pravo da podnesu žalbe policijskoj stanici u kojoj se nalaze, Policijskom inspektoratu Kosova, kao i spoljnim nadzornim telima, kao što su: NMPT i nevladine organizacije, kojima je dozvoljeno da posećuju mesta lišenja slobode. Kako bismo omogućili lakši pristup uslugama IO-a i omogućili pritvorenima da poverljivo podnose žalbe, u policijskim stanicama u kojima se nalaze centri za zadržavanje postavili smo kutije za žalbe, koje otvaraju ovlašteni službenici Ombudsmana.

Saradnja

U okviru saradnje sa KP i PIK, kao važnog elementa u poštovanju ljudskih prava, NMPT je imao stalnu komunikaciju tražeći informacije i dobijajući odgovore na žalbe podnete od strane građana.

U znak podrške Misiji OEBS-a na Kosovu, NMPT zajedno sa PIK-om je održao 8 okruglih stolova za podizanje svesti za KP predstavljajući njihove mandate i značaj dostojanstvenog i humanog tretmana građana.

Nastavljena je i saradnja sa UNHCR-om i CRPK-om sa kojima smo izvršili zajednički monitoring na 8 graničnih punktova, nakon čega je IO objavio izveštaj sa preporukama i kao rezultat toga organizovan je okrugli sto za diskusiju sa Graničnom policijom gde smo obavešteni da je niz preporuka implementiran na osnovu izveštaja Ombudsmana.

Zaključci Ombudsmana o policijskim stanicama

Od poseta policijskim stanicama i centrima za zadržavanje tokom 2025. godine, Ombudsman je utvrdio da infrastrukturni uslovi u značajnom broju ustanova ostaju nepoboljšani, uglavnom zbog starih obekata, nedostatka renoviranja ili izvođenja radova koji još uvek nisu završeni. U pojedinim policijskim stanicama centri za zadržavanje su delimično ili potpuno van funkcije, što je dovelo do čestih premeštanja pritvorenih lica u druge pritvorske centre, povećavajući

obim posla za policijsko osoblje u pojedinim stanicama i izazivajući operativne i logističke poteškoće.

U centrima i stanicama u kojima je renoviranje završeno ili je u završnoj fazi, uočena su značajna poboljšanja uslova pritvora zadržanih lica, uključujući prirodnu i veštačko osvetljenje, dovoljnu ventilaciju, opremljenost novim dušecima i ćebadima, kao i funkcionisanje sistema kamera, uz poštovanje privatnosti zadržanih lica. Međutim, ni u jednom od posećenih centara za zadržavanje nije instaliran sistem hitnog poziva (zvono), što predstavlja ozbiljan nedostatak u smislu sigurnosti i brzog reagovanja u slučaju potrebe.

Pregledom dosijea i obavljenim razgovorima sa zadržanim licima, utvrđeno je da su oni upoznati sa svojim zakonskim pravima i da imaju pristup medicinskim uslugama, uključujući hitnu pomoć i prevoz do zdravstvenih ustanova u hitnim slučajevima. Nije bilo žalbi od strane intervjuisanih lica na fizičko zlostavljanje, dok je upućivanje maloletnih i punoletnih lica na lekarski pregled pre određivanja na zadržavanje ocenjeno kao pozitivna praksa.

Ombudsman je utvrdio da je nedostatak sredstava za higijenu stalni problem u pojedinim policijskim stanicama i centrima za zadržavanje, dok je nabavka uniformi i lične opreme za policijske službenike i dalje nedovoljna. Takođe, identifikovani su značajni problemi sa opremom za fotokopiranje i štampanje, koja je često nefunkcionalna ili nedostaje, što direktno utiče na efikasnost administrativnog i operativnog rada.

U većini posećenih policijskih stanica evidentan je nedostatak transportnih vozila i teško tehničko stanje postojećih vozila, što otežava obavljanje policijskih poslova, posebno u stanicama sa velikim teritorijalnim obimom. Uslovi za rad policijskog osoblja pokazali su se otežanim, zbog nedostatka adekvatnih prostora, preopterećenosti kancelarija velikim brojem službenika i nedostatka osnovne opreme za rad, dok su policijski službenici izrazili zabrinutost i u pogledu svojih prava u vezi sa naknadom za rad tokom vikenda, noćnog radnog vremena i nedostatkom 13.-te plate.

Tokom poseta utvrđeno je da se interne obuke odvijaju redovno i predstavljaju pozitivnu praksu, međutim, policijsko osoblje ostaje nedovoljno obučeno za postupanje sa osobama sa psihičkim smetnjama i korisnicima opojnih supstanci, koji često predstavljaju rizik od samopovređivanja i za sigurnost samog osoblja.

Hrana za zadržana lica se obezbeđuje u skladu sa zakonskim obavezama, ali je prijavljena stalna zabrinutost u pogledu kvaliteta i količine hrane koja se obezbeđuje preko ugovornih kompanija.

U vezi sa podnošenjem žalbi, Ombudsman je utvrdio da su u policijskim stanicama u kojima postoje centri za zadržavanje postavljene kutije za žalbe od strane Ombudsmana, koje garantuju mogućnost poverljivog podnošenja žalbi zadržanih lica, međutim, u izveštajnom periodu, nijedna žalba nije evidentirana u kutijama Ombudsmana za žalbe.⁶

⁶<https://oik-rks.org/sr/2025/10/28/ombudsman-izvestaj-nacionalnog-mehanizma-za-prevenciju-torture-u-vezi-poseta-policijskim-stanicama/>; u ovom izveštaju nisu obuhvaćeni Centri za zadržavanje u Gnjilanu i Kamenici.

II. KOREKTIVNI CENTRI I PRITVORNI CENTRI

Postupajući u skladu sa ovlašćenjima koja su nam data Zakonom o Ombudsmanu, da delujemo kao Nacionalni mehanizam za prevenciju torture i drugih surovih, nečovječnih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja, realizovano je ukupno 27 poseta korektivnim centrima i pritvornim centrima.

Nr.	Institucioni / Lokacioni	Lloji i vizitës	Data
1	Korektivni centar u Dubravi	Prateća poseta	23.01.2025
2	Korektivni centar za žene u Lipljanu	Ad hoc poseta	27.01.2025
3	Korektivni centar za maloletnike u Lipljanu	Ad hoc poseta	27.01.2025
4	Vaspitno-korektivni centar za maloletnike u Lipljanu	Ad hoc poseta	27.01.2025
5	Pritvorni centar u Prištini	Ad hoc poseta	29.01.2025
6	Korektivni centar u Dubravi	Opšta poseta	20.02.2025
7	Pritvorni centar u Prištini	Ad hoc poseta	27.02.2025
8	Pritvorni centar u Mitrovici	Opšta poseta	10.04.2025
9	Korektivni centar u Dubravi	Opšta poseta	24.04.2025
10	Pritvorni centar u Peć	Ad hoc poseta	19.05.2025
11	Pritvorni centar u Prizren	Opšta poseta	28.05.2025
12	Zatvor Visoke Bezbednosti	Ad hoc poseta	19.06.2025
13	Korektivni centar za maloletnike i Vaspitno-korektivni centar za maloletnike u Lipljanu	Ad hoc poseta	16.07.2025
14	Pritvorni centar u Gnjilane	Ad hoc poseta	21.07.2025
15	Pritvorni centar u Prištini	Ad hoc poseta	22.07.2025
16	Korektivni centar u Dubravi	Ad hoc poseta	23.07.2025
17	Pritvorni centar u Peć	Ad hoc poseta	02.08.2025
18	Zatvor Visoke Bezbednosti	Ad hoc poseta	05.08.2025
19	Korektivni centar za žene u Lipljanu	Ad hoc poseta	07.08.2025
20	Pritvorni centar u Prištini	Ad hoc poseta	15.08.2025
21	Zatvor Visoke Bezbednosti	Ad hoc poseta	10.09.2025
22	Pritvorni centar u Prištini	Opšta poseta	14.10.2025
23	Korektivni centar za žene u Lipljanu	Ad hoc poseta	14.10.2025
24	Pritvorni centar u Gnjilane	Ad hoc poseta	17.10.2025
25	Pritvorni centar u Gnjilane	Ad hoc poseta	21.10.2025
26	Korektivni centar u Dubravi	Ad hoc poseta	30.10.2025
27	Zatvor Visoke Bezbednosti	Ad hoc poseta	14.11.2025

Svrha poseta je bila praćenje preporuka datih u izveštajima koji su objavljeni prethodnih godina, intervjuisanje osuđenika/pritvorenika, kao i pregled dosijea slučajeva povreda primljenih putem izveštaja Direkcije za zdravstvo zatvora (DSHB), procena uslova života, otvaranje kutija za žalbe, kao i razmatranje drugih radnji koje mogu dovesti do kršenja člana

3, EKLJP-a. Ove godine je objavljen izveštaj sa preporukama za Pritvorni centar u Mitrovici, kroz koji je dato 9 preporuka.⁷

Tokom ove godine primljeno je 119 žalbi, od kojih je 17 žalbi ocenjeno prihvatljivim za istragu, a 102 neprihvatljivim. Žalbe su primljene u različitim oblicima, kao na primer: putem telefona, intervjuja, elektronske adrese, poštanske adrese, kutija za žalbe, od članova porodice, advokata, a u nekim slučajevima i službenika samih centara, koji su prosleđivali zahteve osuđenika/pritvorenika za sastanak sa službenicima NMPT-a.

Institucioni	Numri i ankesave	Pranueshme për hetim (Hapja e rastit)	Papranueshme për hetim
KC Dubrava	25	2	23
PC Gnjilane	24	1	23
PC Prishtina	23	1	22
ZVB	14	3	11
KSK	10	3	7
PC Mitrovica	6	1	5
QP Peć	6	2	4
PC Prizren	4	1	3
KCD Lipljane	4	2	2
KCŽ Lipljane	3	1	2
VKC Lipljane	1	1	0
Ukupno	119	17	102

Žalbe primljene u Korektivnim i Pritvornim centrima uglavnom su se odnosile na:

Nezakonito zadržavanje, odbijanje zahteva za korišćenje vikenda, premeštanje iz jednog centra u drugi centar iz porodičnih razloga, upotreba sile, neodgovarajući medicinski tretman, neodgovarajući uslovi smeštaja, praćenje sednica, kvaliteta i količine hrane, angažovanje na radu unutar i van institucija, zahteve za opremanje ličnom kartom, bankovnom karticom, socijalnu pomoć, uslovni otpust, češći izlazak na sveži zrak, itd.

Primljeno je 420 poziva telefonom, na besplatni broj, na brojeve Ombudsmana ili na brojeve mobilnog telefona. Obavili smo 472 individualna i druga grupna intervjuja.

U svim situacijama stranke su obavestene o radnjama koje treba da preduzmu, a obavesteni su i nadležni organi koji su poduzeli radnje u skladu sa odgovornostima i održivošću žalbi.

Prilikom praćenja vodimo računa o oceni svakog aspekta zatvorskog života, kao što su: prijem, zdravstvena nega, klasifikacija, prenaseljenost, higijena, hrana, dnevna rutina ili režim, njihovo ponašanje u centru, kontakt sa vanjskim svetom, posete, telefonski pozivi, disciplinske mere/samice, mehanizmi žalbi unutar centara, menze, obrazovanje, aktivnosti, obuke, rad,

⁷ <https://oik-rks.org/sr/2025/08/07/ombudsman-izvestaj-nacionalnog-mehanizma-za-prevenciju-torture-u-vezi-sa-posetom-pritvorskom-centru-u-mitrovici/>

komunikacija sa ostalim suđenicima i osobljem, incidenti, samopovređivanje, smrt, uslovi smeštaja, posteljina, posteljina, osvetljenje, ventilacija, grejanje, toaleti/tuševi, vešeraj, magazin, kuhinja, radnici itd. Svaki centar ima unutrašnji kućni red kojim su regulisani svi aspekti, a koji su izgrađeni na osnovu lokalnih zakona i međunarodnih standarda.

Primljene zahteve/žalbe upućujemo direktoru posećenog centra, Generalnoj direkciji i direktoru Departmanu za zdravstvo u zatvorima, odmah nakon posete i ukoliko ocenimo da postoji povreda prava lica lišenih slobode, obrađuju se dalje za istragu.

U okviru Korketivne službe funkcioniše 11 koorektivnih centara, ukupnog kapaciteta 2.632 kreveta, dok u trenutku izveštavanja bila su smeštena 1.193 osuđenika i 545 istražnih pritvorenika, što znači da u KSK nema prenaseljenosti.

Tretman

Postupanje prema zatvorenicima je zakonska i moralna obaveza i direktno je vezana za poštovanje ljudskih prava, rehabilitaciju, resocijalizaciju i integraciju u društvo. Tokom poseta korektivnim institucijama, NMPT je uopšteno uočio dobru komunikaciju između osuđenika i korektivnih službenika, međutim, dobili smo tvrdnje u vezi sa upotrebom sile od strane korektivnih službenika, zbog kojih je otvoreno nekoliko slučajeva za istragu. (2 tvrdnje o maltretiranju u VBZ⁸, 1 u KC Dubrava⁹, 1 u KC Priština¹⁰, 1 u KC Peć¹¹, 1 u KCM Lipljan¹² i 1 u VKC Lipljan¹³).

Uslovi života

NMPT je godinama zaključio da Pritvorni centar u Peći, Prizrenu i Mitrovici, kao i Korektivni centar za žene u Lipljanu, ne ispunjavaju uslove smeštaja u skladu sa domaćim zakonima i međunarodnim standardima. Iako su procedure za rekonstrukciju ovih centara započete, sredstva su dodeljena i projekti su završeni, ali izgradnja još nije počela. Dok su u ostalim centrima u toku renoviranje i uslovi se mogu oceniti kao zadovoljavajući.

Režim i aktivnosti

Što se tiče režima i aktivnosti, procenjujemo da je značajno povećan broj dnevnih programa i aktivnosti, kao i da se povećava broj osuđenika koji su počeli da rade van institucije.

Zdravstvo

Zdravstveni sistem deluje u okviru Ministarstva zdravlja od 2014. godine, kao služba koja deluje i organizovana je u okviru Departmana za zdravstvo u zatvorima (DZZ) na osnovu Zakona o izvršenju krivičnih sankcija, Evropskih zatvorskih pravila i Preporuka Svetske zdravstvene organizacije.

NMPT ima veoma dobru saradnju sa DZZ-om, koji nas kontinuirano obaveštava o slučajevima povreda (bilo kada se radi o povredama nastalim tokom tuče između osuđenika, ili od strane

⁸ 535/2025 i 827/2025

⁹ 421/2025

¹⁰ 1437/2025

¹¹ 663/2025

¹² 673/2025

¹³ 1726/2025

popravnih službenika, kao i novih prijema, povreda zadobijenih prilikom hapšenja od strane policije).

DZZ je izradio Standardne operativne procedure (SOP), usklađene sa preporukama EK za zdravstvene usluge u zatvorima, koje su sada model za druge zemlje. U svim zdravstvenim jedinicama usluge se pružaju u skladu sa SOP 24/7, od strane zdravstvenog osoblja i angažovanih konsultanata.

Mentalno zdravlje i dalje ostaje najveći izazov u mestima lišavanja slobode, iako imaju adekvatan kadar, kao što su klinički psiholozi, psihijatri i drugo medicinsko osoblje, jer se broj ovih slučajeva povećava.

Prema informacijama koje je dao DZZ, od 214 slučajeva identifikovanih sa rizikom od samoubistva (pri prijemu), njih 15 je pokušalo samoubistvo, a jedan je izvršio samoubistvo. U ovom periodu, funkcionalo je dobro Odeljenje D u Domu zdravlja Dubrava, gde su smeštene osobe sa posebnim potrebama, što je uticalo na tretman slučajeva kojima je bilo teško upravljati. Na ovom odeljenju hospitalizirano je oko 133 zatvorenika, a 104 su puštena nakon ukazane pomoći. U vreme izveštavanja na lečenju su bile 53 osobe.

Takođe, prema saopštenju DZZ-a, u svim Zatvorskim zdravstvenim jedinicama (ZZJ) obavljeno je ukupno 7.793 psihijatrijskih i 7.621 psiholoških konsultacija. Snabdevanje lekovima je bilo u dovoljnoj količini i nismo dobijali održive žalbe po ovom aspektu, dok su higijensko-sanitarni uslovi bili zadovoljavajući, nije bilo epidemija.

Tokom ove godine broj žalbi na zdravstveno lečenje je bio manji, iu tim slučajevima smo zahtev/žalbu uputili nadležnim organima, koji su odmah reagovali. I ove godine je počela obuka za sve zdravstveno i korektivno osoblje u vezi sa Istanbulskim protokolom, što je podiglo nivo službe uopšte.

Stabilnost osoblja predstavljala je poteškoće u obavljanju poslova, budući da je bilo kretanja, što je rezultat nedostatka dodatnih stimulacija za rad u zatvorima, neplaćanja opasnosti i drugih naknada za specifičnosti rada.

DZZ i KSK za dobar radni učinak u resocijalizaciji osuđenika, koji je kroz zdravstvene programe uticao na smanjenje recidiva na 12%, dobili su nagradu „*Correctional Healthcare Winner*“.

Saradnja sa domaćim institucijama

Nastavili smo saradnju sa Ministarstvom pravde (KSK-om) i Ministarstvom zdravlja (DZZ-om), uspostavljanjem kontaktnih tačaka za efikasnu komunikaciju, održali smo prezentacije za nove generacije korektivnih službenika, ne samo o mandatu već i o važnosti postupanja i poštovanja njihovih prava i o tome da uloga korektivnog službenika nije samo otvaranje i zatvaranje vrata, već isti ima mnogu veću uloga u postupanju prema njima humano i poštovanju njihovog dostojanstva.

Održavali smo stalni kontakt sa Odborom za uslovni otpust (OUO), sastajali smo se i razgovarali o zahtevima/žalbama upućenim OUO-u, iako je broj pritužbi protiv OUO-a značajno opao. Prema dostavljenim informacijama, tokom ove izveštajne godine, OUO je primio 843 zahteva (16 zahteva je preneseno iz 2024. godine), 689 je razmotreno, dok su 154

slučaja ostala nerazmatrana. Od toga je usvojeno 369 zahteva; Odbijeno 270; postupak je obustavljen za 54 predmeta, a 12 zahteva je odbačeno.

NMPT je primio žalbu grupe osuđenih lica sa dugotrajnim kaznama, koji tvrde da su ispunili uslove za podnošenje zahteva za uslovni otpust, jer su bili angažovani na poslu, dobro se ponašali, nisu imali disciplinske mere, učestvovali u svim programima koje pruža centar, provode vikende sa porodicom, rade van institucije, ali im je uslovni otpust odbijen. Što se tiče ovih zabrinutosti, NMPT se sastao sa OUO-om i adresirao žalbu.

Dobra saradnja je nastavljena i sa Probacionom službom, iz koje nam je saopšteno da je tokom izveštajne godine primljeno 1307 zahteva, sa alternativnim merama i kaznama, kao i maloletnicima puštenim u program zbrinjavanja nakon otpusta. Od toga je 458 punoletnih, a 849 maloletnih.

III. TRAŽIOCI AZILA I NEREGULARNI MIGRANTI

Ombudsman jetokom ove godine, preko Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture, pratio mesta na kojima se zadržavaju i smeštaju tražioci azila i neregularni migranti. Svrha poseta je bila procena poštovanja osnovnih prava migranata od strane vlasti Republike Kosovo u skladu sa važećim zakonodavstvom Republike Kosovo i međunarodnim standardima za ljudska prava, ugrađenim u Ustav Republike Kosovo.

Prava tražilaca azila i neregularnih migranata

Prava stranaca na Kosovu zagantovana su Ustavom Kosova, sa zakonima na snazi i međunarodnim konvencijama uključenim u član 22. Ustava Kosova.¹⁴

Zakoni i propisi koji regulišu prava stranaca na Kosovu su: Zakon br. 06/L-026 o azilu¹⁵, Zakon br. 04/L-219 o strancima¹⁶, Uredba br. 03/2018 o funkcionisanju centra za azil, Uredba br. 04/2018 o funkcionisanju centra za pritvor stranaca kao i Direkcije za migracije u okviru Kosovske policije.

Prema gore navedenim uredbama i zakonima, kao i Standardima Evropskog komiteta za prevenciju torture, stranci imaju pravo i garanciju protiv zlostavljanja, imaju pravo na osnovne životne uslove, zdravstvenu zaštitu, osnovnu socijalnu pomoć, besplatnu pravnu pomoć, pravo na obrazovanje dece tražilaca azila, pravo na slobodu mišljenja i vereispovesti i pravo na stručnu obuku.

Posete NMPT-a

Br.	Institucija/ Lokacija	Vrsta posete	Datum
1	Privremeni prihvatni centar za migrante – Vranidol, Priština	Opšta poseta	18.02.2025
2	Centar za zadržavanje strance u Vranidolu, Priština	Opšta poseta	25.03.2025
3	Monitoring prisilnog povratka na Međunarodnom Aerodromu u Prištini "Adem Jashari"	Ad hoc poseta	08.04.2025
4	Centar za azil u Magure, Lipjlane	Opšta poseta	04.09.2025
5	Monitoring prisilnog povratka na Međunarodnom Aerodromu u Prištini "Adem Jashari"	Ad hoc poseta	04.09.2025
6	Monitoring prisilnog povratka na Međunarodnom Aerodromu u Prištini "Adem Jashari"	Ad hoc poseta	09.10.2025

¹⁴ <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=3702>

¹⁵ <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=16389>

¹⁶ <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=8876>

Privremeni prihvatni centar za migrante (PPCM)

Ovaj Centar je osnovan Odlukom Ministra Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP), br. 0490/2022 od 24. juna 2022. godine. S obzirom da je rad Centra regulisan *Uredbom (KP) BR. 03/2023 o izmenama i dopunama Uredbe (KP) Br. 01/2021 o Unutrašnjoj Organizaciji i Sistematizaciji Padnih Mesta Pri Ministarstvu Unutrašnjih Poslova*.¹⁷

Tokom godine Centar je posećen 2 puta zajedno sa Visokim komesarom Ujedinjenih nacija za izbeglice (UNHCR) i Programom za građanska prava na Kosovu (CPRK), sa kojima e Ombudsman sklopio sporazum o saradnji.

Procedure prijema u PPCM-u

U stavu 6, Odluke¹⁸ Ministra Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP), br. 0490/2022 od 24. juna 2022. godine, ističe se da: prijem, registraciju, profilisanje i upućivanje migranata u Privremeni prihvatni centar za migrante vrši Direkcija za migraciju i strance (DMS K) u okviru Policije Kosova. Dakle, nakon prijema i registracije od strane DMS, te izdavanja potvrde, smeštaj migranata obavljaju službenici Centra.

Prava migranata u PPCM-u

Migranti smešteni u PPMU-u imaju pravo na medicinsku pomoć, besplatnu pravnu pomoć, pravo na psiho-socijalnu podršku po potrebi, pravo na prevpdioca na maternjem jeziku migranta ili na jeziku koji razume, pravo na obavljanje verskih obreda, pravo na sportske aktivnosti, pravo na pristup internetu 24/7, kao i pravo na žalbu na smeštaj i uslove boravka u centru.

Primetili smo da svaki migrant potpisuje deklaraciju, putem koje se informiše o svojim pravima i obavezama. Deklaracija je na tri jezika: arapskom, engleskom i albanskom.

Tretman

Tokom posete ekipa je intervjuisala prisutne migrante, koji su tvrdili da se prema njima postupa dobro i da nemaju ni jednu žalbu.

Prema godišnjem izveštaju, od 1. januara do 31. decembra naseljena su 802 migranta, od kojih 20 du deca od 0 do 18 godina. Uglavnom su migranti bili iz Maroka, Sirije, Egipta, Alžira, Palestine, Afganistana i Iraka. Prosečan boravak migrantica u Centru je 7 dana, maksimalno mogu ostati do 15 dana..

Uslovi smeštaja u PPCM-u

Tokom posete PPCM-u, ekipa je uočila da je kapacitet Centra za 55 osoba. U međuvremenu, uslovi smeštaja su bili na zadovoljavajućem nivou. Centar je bio podeljen na 2 bloka, Blok A koji je služio za smeštaj samaca, dok je Blok B služio za porodice i ugrožene grupe, i dve sobe su namenjene za dnevni boravak u kojima je ugrađen TV sa kablovskom mrežom, i unutrašnji i vanjski prostori imaju domen u Wi-Fi-u.

¹⁷ <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=71783>

¹⁸ Odluka Br.0490/2022 datum 24 jun 2022.god.

Hrana

Migrantima se pruža hrana od ekonomskog operatera koji je ugovoren sa Ministarstvom unutrašnjih poslova (MUP), i od smeštenih migranata nismo dobili ni jednu žalbu.

Zdravstvena nega

NMPT je primetio da medicinske usluge za strance u ovom centru pružaju najbliži Centar porodične medicine i Univerzitetski klinički centar Kosova. U međuvremenu, Jezuitska služba za izbeglice (JRS) obezbeđuje besplatne farmaceutske lekove za migrante, a psihološke usluge pruža nevladina organizacija Kosovski centar za rehabilitaciju preživelih od torture (KCRPT).

Što se tiče medicinskih usluga, čelnik rukovodilac PPCM-a tvrdi da im je potrebna barem jedna medicinska sestra koja će pružati terapiju i pružati prvu pomoć migrantima. Ove usluge obavlja rukovodilac Centra, što u principu predstavlja prekršaj koji je Ombudsman pokrenuo u izveštaju sa preporukama.

Deca

Tokom 2025. godine smešteno je jedno dete od 0 -13 godina, dok je iz starosne grupe 13-14 godina bilo 20 dece/maloletnika. Prema rečima rukovodioca PPCM-a, maloletnici bez pratnje se intervjuišu u prisustvu socijalnog radnika, koji dolazi iz CSR opštine Severna Mitrovica. Dete bez pratnje se zatim smešta u PPCM-u, zajedno sa članovima porodice ili bliskim osobama sa kojima je migriralo.

Rukovodilac Centra tvrdi da za ugrožene kategorije, kao što su maloletnici bez pratnje i potencijalne žrtve trgovine ljudima, nemaju nikakvu obuku niti smernice za uslove prijema i procenu potreba za ovu kategoriju.

Kontakti sa spoljnim svetom

Migranti imaju pravo da izađu na svež vazduh i iz Centra u grad, od 07:00 do 22:00 sata. Dok tokom boravka u centru mogu obavljati sportske, kulturne ili verske aktivnosti itd.

Migranti po izlasku iz prostorija Centra evidentiraju se u ulazno-izlaznim registrima i po povratku iste proveravaju policijski službenici.

Migrante posećuju i Visoki komesarijat UN-a za izbeglice (UNHCR), Međunarodna organizacija za migracije (IOM), kao i razne nevladine organizacije poput CRP/K, KCRPT.

Postupak podnošenja žalbe

Migranti imaju pravo da podnose žalbe rukovodiocu Centra na uslove njihovog prihvata i tretmana u Centru. Također, migrantima je na raspolaganju i kutija za žalbe koju je postavio Centar, gde migranti mogu podneti svoje žalbe. Svoje žalbe mogu izraziti predstavnicima NMPT-a, UNHCR-a i drugih nevladinih organizacija.

Tokom posete podeljene su brošure na arapskom, srpskom i engleskom jeziku u kojima se detaljno objašnjava mandat NMPT-a i Ombudsmana, kao i način kontakta sa institucijom.

Osoblje u PPCM-u

Prilikom posete NMPT je uočio da osoblje PPCM-a za sada čini samo Rukovodilac Centra, koji obavlja sve potrebne usluge za nesmetano odvijanje rada u Centru, iako je prema stavu 4 člana 23A Uredbe o radu Centra (KP) br. 03/2023 o izmenama i dopunama uredbe (kp) br.

01/2021 o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta pri Ministarstvu Unutrašnjih Poslova¹⁹, predviđeno je da broj zaposlenih u PPCM bude tri (3). Rukovodilac tvrdi da je stalno upućivao zahteve za popunjavanje osoblja po propisu, međutim MUP do sada nije uradio tako nešto.

NMPT je na osnovu nalaza posete PPCM-u objavio izveštaj sa preporukama 16 april 2025. godine i zaključio kao u nastavku:

- Ombudsman, iz nalaza posete, zaključuje da PPCM nema dovoljno osoblja da zadovolji potrebe migranata koji su smešteni u Centru.
- Ombudsman zaključuje da Centar nema Uputstvo za funkcionisanje Privremenog prihvatnog centra za migrante shodno Odluci ministra Ministarstva Unutrašnjih Poslova Be. 0490/2022 od 24 juna 2022. godine.
- Ombudsman zaključuje da PPCM-u treba angažovanje najmanje jedne medicinske sestre za pružanje medicinskih usluga migrantima smeštenim u Centru.
- Isto tako, Ombudsman zaključuje da postoji potreba za obukom osoblja i drugih u oblasti migracija, kako bi se prema migrantima postupalo u skladu sa međunarodnom standardnom praksom.

Centar za azil

Centrom za azil upravlja Ministarstvo unutrašnjih poslova na osnovu Uredbe (MUP) br. 03/2018 o funkcionisanju Centra za azil (u daljem tekstu: Uredba). Po članu 4, Uredbe definiše kao u nastavku: *“Centar je organizovan i funkcioniše kao centralna institucija, pravno javno lice, budžetska institucija u okviru MUP/DDAM, sa sedištem u Maguri u Lipljan. Centrom upravlja rukovodilac Centra.”*

Dok član 26 Zakona br. 06/L-026 o azilu definiše prava podnosioca zahteva, koji će ostati na Kosovu, a to su: da imaju osnovne uslove za život, zdravstvenu zaštitu, osnovnu socijalnu pomoć, besplatnu pravnu pomoć, pravo na obrazovanje za decu tražioce azila, pravo na slobodu misli i verskih uverenja, pravo na zapošljavanje i pravo na stručno usavršavanje.

Što se tiče gore navedenih prava, tokom posete NMPT nije primio nijednu žalbu od tražilaca azila, niti je ekipa NMPT uočila kršenje ovih prava garantovanih Zakonom o azilu.

Tretman

Tokom posete nismo primili nijednu žalbu na maltretiranje, niti smo primetili slučajeve zlostavljanja od strane osoblja centra.

Uslovi smeštaja

Prilikom posete Centru za azil uočili smo da su uslovi smeštaja uopšte na vrlo dobrom nivou u pogledu stambenog prostora, osvetljenja, čistoće i grejanja, međutim, tri sobe su bile van funkcije zbog vlage i curenja vode sa krova, o čemu nas je na početku sastanka obavestio direktor.

Zdravstvena njega

¹⁹ <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=71783>

Tokom naše posete Centru za azil, primetili smo da medicinske usluge za strance u ovom centru pružaju najbliži Centar porodične medicine i Univerzitetski klinički centar Kosova. Također, jedan lekar je angažovan od strane Jezuitske službe za izbeglice (Jezuit Refugee Service - JRS), koja snabdeva Centar lekovima i drugim materijalima. Ekipa nije primila žalbe od tražilaca azila na medicinske usluge, dok psihološke usluge pruža Kosovski centar za rehabilitaciju preživelih od torture (KCRPT).

Deca

Prilikom naše posete Centru bile su smeštene dve porodice sa decom. Nije bilo dece bez pratnje, niti identifikovanih žrtava nasilja i torture.

U sklopu Centra nalazi se dečije igralište, a deca koja ispunjavaju kriterijume pohađaju osnovnu školu u osnovnoj školi u blizini Centra.

Ekipa je intervjuisala jednu porodicu, koja nije imala žalbi na tretman i uslove u centru. Međutim, izrazili su jednu zabrinutost da okruženje nije baš pogodno za porodice, budući da se nalaze na drugom spratu centra, dok su samci na prvom spratu. Ovakav smeštaj ograničava slobodu kretanja dece i maki, koje većinu vremena provode u prostoriji iako nisu doživele ni jedno iznemirenje od drugih rezidenata.

Disiplinske mere i incidenti

U slučaju da neko od podnosilaca zahteva smeštenih u Centar ispoljava nasilje ili agresivno ponašanje, u kom slučaju ugrožava red i bezbednost u Centru, isti se može smestiti u posebne prostorije Centra i slučaj se odmah prijavljuje nadležnim organima (policiji). Prema direktoru, do sada ova mera nije primenjivana. Za obezbeđenje u CA zadužena je ugovorna kompanija koja obezbeđuje fizičko obezbeđenje objekata.

Osoblje Centra za azil

Direktor Centra je potvrdio da nedostatak osoblja u centru ostaje izazov, jer su do sada popunjena samo četiri radna mesta, dok je prema Uredbi (ZKM) br. 03/2023 o izmjenama i dopunama Uredbe (ZKM) br. 01/2021 o izmenama i dopunama Uredbe (KP) br. 01/2021 o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta pri Ministarstvu Unutrašnjih Poslova²⁰, predviđeno da broj zaposlenih u CA bude 9 osoba. Direktor Centra je potvrdio da je stalno

²⁰ <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=71783>

podnosio zahteve za kompletiranje kadrova po propisu, međutim MUP do sada nije uradio tako nešto.

NMPT Ombudsmana je nakon posete Centru za azil 27. oktobra 2025. godine²¹ objavio izveštaj sa preporukom i zaključio kao u nastavku:

- Da iako Centar za azil u Maguri ima dobre uslove za smeštaj u smislu prostora, osvetljenja, čistoće i grejanja, međutim, u tri prostorije koje su trenutno van funkcije zbog vlage i curenja vode sa krova, mora se hitno intervenisati, uključujući renoviranje krova kako bi se eliminisalo curenje vode i vršiti krećenje prostorija kako bi se vratila funkcionalnost ovih prostorija.
- Uprkos činjenici da Centar za azil pruža prihvatljive uslove za porodice i decu, smeštaj porodica na drugi sprat, gde su veoma blizu prvog sprata i gde su smešteni samci, stvara situaciju u kojoj se članovi porodice osećaju ograničeno u slobodi i privatnosti, primoravajući ih da većinu vremena provode u svojim sobama.
- Stoga, Ombudsman zaključuje da je uvažavajući najbolje interese dece i njihove potrebe za slobodom, sigurnošću i zdravim razvojem, Centru potrebno posebno i prikladno okruženje za porodicu i decu, u skladu sa međunarodnim standardima zaštite i staranju o deci u situacijama azila.
- Isto tako, Ombudsman je iz nalaza posete zaključio da CA nema dovoljno osoblja da zadovolji potrebe aplikanta koji su smešteni u Centru. Stoga zaključuje da popunu osoblja treba izvršiti u skladu sa Uredbom (ZKM) br. 03/2023 o izmenama i dopunama Uredbe (ZKM) br. 01/2021 o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta pri Ministarstvu Unutrašnjih Poslova.²²

Centar za zadržavanje za strance (CZS)

Ombudsman je 25. marta 2025. godine zajedno sa šefom i osobljem UNHCR-a i direktorom Programa nevladinih organizacija za građanska prava na Kosovu (CRPK) posetio Centar za zadržavanje za strance u Vranidolu.

Svrha posete je bila bliže informisanje o funkcionisanju CZS kao i tretmanu stranaca smeštenih u CZS od strane organa Centra, u skladu sa važećim zakonodavstvom Republike Kosovo i međunarodnim standardima za ljudska prava ugrađenim u Ustav Republike Kosovo.

Ekipu je dočekaao Rukovodilac CZS-a koji je prisutne upoznao sa radom Centra i izazovima sa kojima se ovaj Centar suočava, obavestivši ih Rukovodilac centra funkcionise na osnovu Uredbe²³ (MUP) br. 04/2018 o funkcionisanju Centra za pritvor stranaca. U Uredbi su definisani postupci prijema, registracije, smeštaja i kretanja stranaca pritvorenih u CZS i inostranstvu, regulisano su sanitarni, higijenski uslovi, ishrana, medicinska, pravna, psihološka pomoć, održavanje reda i discipline, kao i druga važna pitanja vezana za njegovo funkcionisanje. Nedostatak lekara, medicinske sestre i psihologa u Centru, kao i administrativnog osoblja, ostaje izazov. Bez obzira na ovu situaciju, neregularne strance pregleda lekar u roku od 24 sata, po prijemu od strane medicinskog tima Hitne pomoći porodične medicine u Prištini.

²¹ <https://oik-rks.org/wp-content/uploads/2025/10/organized-2.pdf>

²² <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=71783>

²³ <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18342>

Nakon sastanka, prisutni su posetili objekat CZS (Muški blok i Žensko-porodični blok) i intervjuisali prisutne. Tokom posete nije bilo nijedne žalbe na maltretiranje. Generalno, uslovi koje pruža Centar su zadovoljavajući.

Prema informacijama dobijenim od Rukovodioca Centra, tokom 2025. godine raspoređeno je 39 stranaca, od kojih 38 su bili muškarci, i samo je jedna je žena. Uglavnom su bili stranci iz Bangladeša, Alžira, Egipta, Maroka, Nepala itd. Prosečna dužina boravka u Centru bila je 98 dana.

U međuvremenu, situacija ostaje ista u pogledu preporuke Ombudsmana za angažovanje medicinskog i administrativnog osoblja.

Praćenje operacija prisilnog povratka

Oslanjajući se na Memorandum o razumevanju između Švajcarske Nacionalne Komisije za sprečavanje torture i Institucije Ombudsmana, potpisanog 24. aprila 2019. godine, za zajedničko praćenje operacija prinudnog povratka između Švajcarske i Kosova, tokom ove godine su monitorisane su 3 operacije prinudnog povratka državljana Republike Kosovo, na Međunarodnom aerodromu “Adem Jashari”.

Tokom praćenja operacija, ekipa NMPT-a je intervjuisala prisilno vraćena lica, ali nije primila bilo kakvu žalbu na postupanje, tvrdeći da su prema njima korektno i humano postupali švajcarski zvaničnici, ali i Kosovska policija. Povratnici su o mandatu NMPT-a i IO -a upoznati putem letaka koji su im podeljeni tokom monitoringa. Ekipa je takođe posmatrala procedure Kancelarije za migracije, uputstva i informacije date povratnicima za repatrijaciju, kao i pružanje medicinskih usluga.

Zatim je NMPT, nakon svakog monitoringa prinudnog povratka iz Švajcarske, sačinio izveštaj obaveštenja za švajcarsku stranu u kojem ih obaveštava o napretku praćenja nasilno vraćenih.

IV. INSTITUCIJE ZA MENTALNO ZDRAVLJE I SOCIJALNU ZAŠTITU

Stručna služba za mentalno zdravlje u Republici Kosovo osnovana je i organizovana na osnovu preporuka Svetske zdravstvene organizacije (u daljem tekstu: SZO), prema najboljim iskustvima evropskih zemalja.

Mentalno zdravlje, mentalni poremećaji predstavljaju jedan od javnozdravstvenih izazova, stoga su ulaganja u mentalno zdravlje od suštinske važnosti. Ombudsman ocenjuje da ima pomaka u oblasti mentalnog zdravlja, uglavnom u izradi dokumentacije, zatim dogradnji prostora na odeljenju bolesti ovisnosti u okviru Klinike za psihijatriju, reorganizaciji korišćenja postojećih kapaciteta na osnovu trenutnih potreba, planiranju kompletne renovacije Psihijatrijske hitne i intenzivne nege (PHIN), pružanje usluga krevetima na Odeljenju psihijatrije za decu i adolescente, izgradnji kapaciteta na Institutu za forenzičku psihijatriju. Došlo je i do pozitivnih pomaka u Sistemu zdravstva u Zatvorima, kao što je adaptacija Odeljenja D u KC Dubrava, za lečenje osoba sa posebnim potrebama.

Kroz projekat Saveta Evrope, imali s korist DSHB, IPFK i SIŠ, koji su izradili Standardne operativne procedure (SOP) za IPFK i SIŠ, kao i vršili reviziju SOP DZZ-a. SIŠ je kroz projekat obučio svo osoblje za radnu terapiju i sada rade na individualnim planovima tretmana i bazi podataka za kartone rezidenata.

Međutim, izazov za mentalno zdravlje na Kosovu je nesprovođenje Zakona o mentalnom zdravlju, zbog neizdavanja podzakonskih akata od strane Ministarstva kako zakon predviđa, što je Ombudsman godinama adresirao kao problem. Prema poslednjem saopštenju šefa radne grupe MZ, dopuna/izmena Zakona o mentalnom zdravlju je i dalje u nacrtu.

Tokom 2025. godine, ekipa NMPT-a vršila je ad hoc posete Odeljenju Psihijatrijske hitne i intenzivne nege (u daljem tekstu PHIN), Psihijatriji za decu i adolescente, koje su u okviru Klinike za psihijatriju; opštu posetu Institutu za forenzičku psihijatriju (u daljem tekstu IPFK); Odeljenju Psihijatrije u okviru regionalnih bolnica kao što su: Prizren, Đakovica, Peć, Gnjilane, sobe namenjene zatvorenicima u Opštoj bolnici u Prizrenu i Peći; Centri za mentalno zdravlje u Prištini, Podujevu, Uroševcu, Gnjilanu, Prizrenu, Đakovici, Kuće za integraciju zajednice (KIZ) u Uroševcu, Gnjilanu, Prizrenu, Đakovici; Kuće sa osnovom u zajednici (KOZ) u Kamenici, Uroševcu, Prizrenu.

Saradnja

Tokom poseta institucijama za mentalno zdravlje, NMPT-u je pružena puna saradnja u posećenim institucijama i ekipa je imala nesmetan pristup svim prostorima, zdravstvenim dosijeima, kao i mogućnost intervjuisanja pacijenata bez prisustva zdravstvenog osoblja.

Prava osoba sa mentalnim smetnjama

Osobe sa mentalnim poremećajima uživaju: prava i slobode zagarantovane Ustavom Republike Kosovo; Zakonom br. 05/L-025 o mentalnom zdravlju²⁴, (u daljem tekstu: ZMZ); Krivičnim zakonikom; Zakonikom o krivičnom postupku (ZKP); Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija (ZIKS) kao i međunarodnim instrumentima.

²⁴Službeni List Republike Kosova/br.33/23, 2015, Priština:

<https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=11229>

Tokom poseta institucijama za mentalno zdravlje, u većini institucija primetili smo da se u hodnicima posećenih institucija nalazi *Povelja o pravima pacijenata i Povelja o odgovornostima pacijenata*²⁵, na tri jezika (albanski, srpski i engleski).

Član 15. Zakona o mentalnom zdravlju navodi da se službama za mentalno zdravlje sekundarne i tercijarne zaštite upravlja na osnovu Statuta Univerzitetske bolnice i Kliničke službe Kosova (UBKSK).²⁶

U vezi sa Statutom (VRK) br. 01/2023 primili smo žalbu psihijataru Regionalnih bolnica opština Gnjilane, Prizren, Đakovica i Peć kao i Saveza sindikata zdravstva Kosova podnetu protiv Vlade Republike Kosovo u vezi sa usvajanjem Statuta (QRK) br. 01/2023 UBKSK-a, koji je uklonio psihijatrijske službe u okviru regionalnih bolnica.

Ombudsman je analizirao navedeni Statut i 3. jula 2024. godine uputio Ustavnom sudu zahtev za ocenu usaglašenosti sa Ustavom člana 11. Statuta (QRK) br. 01/2023 UBKSK-a i tražio od suda da oceni stav 1 člana 11 Statuta da li je u skladu sa članom 7, članom 24, članom 51, stav 1 i članom 55 Ustava Republike Kosovo.

U vezi sa zahtevom Ombudsmana, Ustavni sud je doneo presudu 27 kojom je utvrdio da je stav 1. člana 11. osporenog akta u suprotnosti sa stavom 1. člana 51. (Zdravstvena i socijalna zaštita) u vezi sa stavom 1. člana 7. (Vrednosti) i stav 4. člana 92. Ustava Republike Kosova (Opštih načela Republike Kosovo). Prema Presudi, Statut UBKSK-a se dopunjava/izmenjuje, odnosno, opštim bolnicama se dodaju Psihijatrijska odeljenja, kako je predviđeno Zakonom o mentalnom zdravlju.

Br.	Institucija/Lokacija	Vrsta posete	Datum
1.	Centar za mentalno zdravlje (CMZ) Gnjilane	Opšta poseta	24 januar 2025
2	Kuća za Integraciju u zajednici (KIZ) Gnjilane	Ad hoc poseta	24 januar 2025
3.	Centar za mentalno zdravlje (CMZ) Prizren	Opšta poseta	27 januar 2025
4.	Kuća za Integraciju u zajednici (KIZ) Prizren	Opšta poseta	27 januar 2025
5.	Dom sa osnovom u zajednici Prizren	Prateća poseta	28 januar 2025
6.	Centar za mentalno zdravlje (CMZ) Podujevo	Opšta poseta	20 mart 2025
7.	Klinika za psihijatriju – Odeljenje Psihijatrijske hitne i intenzivne nege Klinike za psihijatriju (PHIN)	Ad hoc poseta	1 april 2025
8.	Psihijatrijsko odeljenje u Regionalnoj bolnici "Isa Grezda" u Đakovici.	Opšta poseta	14 april 2025

²⁵ <https://aqhproject.org/wp-content/uploads/2020/08/Karta-e-te-Drejtave-te-Pacienteve-ne-Kosove.pdf>
Ministarstvo zdravlja.

²⁶ Vidi, Statut (VRK) br. 01/2023 Univerzitetske bolničke i kliničke službe Kosova <https://shskuk.rks-gov.net/SHSKUK/ShskukStatus>

²⁷ KO 141/24

9.	Centar za mentalno zdravlje (CMZ) Đakovica	Opšta poseta	14 april 2025
10.	Kuća za Integraciju u zajednici (KIZ) Đakovica	Opšta poseta	14 april 2025
11.	Kuća sa osnovom u zajednici (KOZ) Uroševac – Društvena kuća	Opšta poseta	28 april 2025
12.	Centar za mentalno zdravlje (CMZ) Uroševac	Opšta poseta	28 april 2025
13.	Kuća za Integraciju u zajednici (KIZ) Uroševac	Opšta poseta	28 april 2025
14.	Psihijatrijsko odeljenje Opšte bolnice u Peći i prostorije namenjene pritvorenicima u Hirurškom odeljenju.	Opšta poseta	19 maj 2025
15.	Psihijatrijsko odeljenje Opšte bolnice u Prizren i prostorije namenjene pritvorenicima u Hirurškom odeljenju.	Opšta poseta	28 maj 2025
16.	Psihijatrijsko odeljenje Opšte bolnice u Gnjilanu	Opšta poseta	07 juli 2025
17.	Dečja i adolescentna psihijatrija	Ad-hoc poseta	07 oktobar 2025
18.	Kuća sa osnovom u zajednici (KOZ) u Kamenici– Društvena kuća	Ad-hoc -poseta	17 oktobar 2025
19.	Institut za Forenzičku psihijatriju (IFPK)	Opšta poseta	31 oktobar 2025

Tokom ove godine NMPT je izvršio 3 ad hoc posete: 1 posetu odeljenju PHIN-u i 2 posete Klinici za decu i adolescente, koja su u okviru Klinike za psihijatriju.²⁸

Odeljenje Psihijatrijske Hitne i Intenzivne Nege (PHIN) je zatvorena jedinica u kojoj se odvija nevoljno lečenje, gde se leče slučajevi različitih psihotičnih poremećaja, bipolarnih poremećaja i poremećaja ličnosti koji se ne mogu lečiti na drugim otvorenim odeljenjima. Ovo odeljenje je jedino na celoj teritoriji Kosova, pošto psihijatrijska odeljenja u okviru opštih regionalnih bolnica nemaju funkcionalne posebne prostorije u kojima se leče hitni slučajevi.

Među problemima koji su i ove godine nastavili da zabrinjavaju je i prijem lica bez dobrovoljnog pristanka na lečenje u Odeljenje PHIN-a bez sudske odluke. Tokom poseta, primećeno je da PHIN nema evidencije kojima se dokazuje da je licima na nevoljnom lečenju ponuđeno pismeno objašnjenje o razlozima za prinudno lečenje kako je predviđeno članom 21. stav 1.4 Zakona br. 05/L-025 o mentalnom zdravlju, koji izričito određuje da se pacijentu koji se leči protiv njegove/njene volje, između ostalog, u pisanom obliku u roku od 48 sati moraju objasniti razlozi tretmana bez dobrovoljnog pristanka;

²⁸ Klinika za psihijatriju je organizaciona jedinica BUKSK-a. Prema Zakonu br. 05/L-025 o mentalnom zdravlju, Psihijatrijska klinika pruža usluge tercijalnog nivoa za celu zemlju (jedina klinika na Kosovu), koja je, u nedostatku regionalne opšte bolnice, obavezna da pruži i usluge sekundarnog nivoa za region Prištine. Sva odeljenja (osim PHIN-a) su otvorena i vrše lečenje uz volju pacijenata, au pojedinim slučajevima i bez njihove volje, na osnovu odluke nadležnog suda.

Takođe, primetili smo da u PHIN-u i psihijatrijskim odeljenjima (u okviru regionalnih opštih bolnica na nivou države) u većini slučajeva hospitalizovanim osobama sa problemima mentalnog zdravlja nije data mogućnost da daju pismeni pristanak ili pravo da odbiju lečenje. Ista situacija je konstatovana i u izveštaju Evropskog komiteta za prevenciju torture za posetu Kosovu 2015²⁹ i 2020. godine³⁰, gde se ističe „*Prijem osobe u psihijatrijsku ustanovu na prisilnoj osnovi, bilo u kontekstu građanskog ili krivičnog sudskog postupka, ne bi trebalo da sprečava dobijanje informisanog pristanka za lečenje. Svako odstupanje od ovog principa trebalo bi da bude zasnovano na zakonu i obavezno samo u jasno definisanim izuzetnim okolnostima i trebalo bi da bude praćeno odgovarajućim zaštitnim merama*”.

Psihijatrijska klinika nastavlja da funkcioniše u nedostatku Standardnih operativnih procedura i razvoja Radne terapije.

U vezi sa nevoljnim lečenjem, Ombudsman je primio žalbu³¹ od L.G., sa tvrdnjom da je protiv njegove volje zadržan u PHIN-u na psihijatrijskom lečenju, za šta je stranka upućena na radnje koje treba da preduzima jer žalba ne spada u nadležnost IO-a.

Psihijatrija za decu i adolescente je jedino odeljenje u okviru Klinike za psihijatriju, tercijarnog nivoa, koje ima 7 kreveta za hospitalizaciju dece, kao i pruža dnevne ambulantne usluge za mlađe od 18 godina. Na ovom odeljenju radi 8 psihijatara za decu, 3 klinička psihologa, 3 logopeda, 7 medicinskih sestara, 1 pedagog i 1 socijalni radnik.

Tokom poseta, Ombudsman je ocenio da nedostatak centara za mentalno zdravlje za decu u regionima Kosova, nizak broj zdravstvenog osoblja u psihijatriji za decu i adolescente u odnosu na zahteve, preopterećenost osoblja, nedostatak podrške za radna sredstva i specijalističke obuke za zdravstveno osoblje, kao i fizički uslovi za pružanje bolničkih usluga, ometaju pružanje kvalitetnih usluga za decu i adolescente. Zbog ovakvog stanja, 10. oktobra - Svetskog dana mentalnog zdravlja, Ombudsman se oglasio putem medija i tražio pažnju nadležnih da preduzmu mere kako bi se izbegli problemi koji bi uticali na poboljšanje stanja Klinike za psihijatriju za decu i adolescente.³²

Ombudsman je 6. maja 2025. godine objavio Izveštaj sa preporukama o *Odgovornosti države u odnosu na mentalno zdravlje dece*.³³

Odeljenja za psihijatriju u okviru opštih bolnica u Prizrenu, Peći, Đakovici, Gnjilanu.

Svrha monitoring poseta ovim odeljenjima bila je prikupljanje informacija, procena stanja, tretmana pacijenata, snabdevanja lekovima i drugih izazova sa kojima se osoblje suočava, itd.

Poseta Odeljenju za psihijatriju u Prizrenu

Psihijatrijsko odeljenje u Prizrenu je podeljeno na dva odeljenja, za ženski rod sa kapacitetom od 10 kreveta i za muški rod sa 10 kreveta, 1 zasebnu prostoriju koja se koristi za metadonski

²⁹ Evropski Komitet za prevenciju torture, Izveštaj o poseti Kosovu 2015 godine, objavljen 2016.godine, stav 101. Više o tome na linku: <https://rm.coe.int/16806a1efc> (4.7.2018).

³⁰ Vidi Izveštaj KPT-a, stav 145, o zadnjoj poseti Kosovu, objavlje 23 septembru 2021.godine:: <https://www.coe.int/en/web/cpt/-/the-cpt-publishes-report-on-kosovo>.

³¹ R 1464/2025

³² <https://oik-rks.org/sr/2025/10/10/ombudsman-posetio-decju-i-adolescentnu-psihijatrijsku-kliniku/>

³³ Vidi kompletan Izveštaj <https://oik-rks.org/sr/2025/05/06/izvestaj-ombudsmana-ex-officio-br-662-2024-odgovornost-drzave-u-odnosu-na-mentalno-zdravlje-dece/>

program, salu gde se nalazija televizor koja služi za aktivnosti i 2 psihijatrijske urgentne sobe koje nisu u funkciji. Tokom posete, ekuipa je obavestena da je hospitalizovano 12 pacijenata.

Lečenje - Što se tiče hospitalizovanih slučajeva, prema najavi direktora, hospitalizovani pacijenti popunjavaju formular za saglasnost, što je uopšten oblik koji koriste sva odeljenja Opšte bolnice u Prizrenu. NMPT konstatuje, da uopšteno psihijatrijska odeljenja nemaju poseban oblik saglasnosti za lečenje i hospitalizaciju psihijatrijskih pacijenata. Ekipa je takoder primetila da nigde nije bila izložena Povelja o pravima pacijenata.

Na odeljenju psihijatrije dostupna je Metadonska terapija održavanja (MTO), i tokom posete ekupa je obavestena da se u ovom programu nalazi oko 15 slučajeva.

Prema izjavama direktora i osoblja, nije bilo problema sa nabavkom lekova, kao ni sa kvalitetom i količinom hrane.

Uslovi smeštaja su uočeni kao loši jer godinama nije bilo renoviranja. Kupatila za čišćenje pacijenata nisu u funkciji, dnevna soba je imala samo TV i ništa drugo, prostorije namenjene za psihijatrijsku urgentnost nisu bile funkcionalne jer nisu ispunjavale uslove za izolaciju pacijenata. Prostorija u kojoj se vodi razgovor sa pacijentima je bila bez prozora, bez veštačkog svetla i nije pogodna za lečenje akutnih psihijatrijskih slučajeva, generalno odeljenje je demolirano.

Kutija za žalbe namenjena pacijentima bila je van funkcije, koja je bila pod upravom Opšte bolnice.

Zdravstveno osoblje čini 10 medicinskih tehničara, 1 glavni medicinski tehničar, 5 psihijata, ali nemaju kliničkog psihologa. Socijalne usluge treba da pruža socijalni radnik Centra za mentalno zdravlje (u daljem tekstu CMZ), ali trenutno nema socijalnog radnika ni u CMZ-u u Prizren.

Zdravstveni radnici održavaju redovne obuke u okviru kontinuirane edukacije, ali prema njihovim tvrdnjama ne održavaju adekvatne obuke za specifičnosti rada u odeljenju, za vođenje psihijatrijskih slučajeva uopšte.

U Hirurškom odeljenju bolnice u Prizrenu na raspolaganju je bila 1 soba sa dva kreveta, koja funkcioniše u okviru Zdravstvene jedinice Pritvorskog centra u Prizrenu i namenjena je samo licima lišenim slobode. Posetili smo ovu sobu, i ista je ispunjavala uslove za smeštaj pve kategorije.

Poseta Odeljenju za psihijatriju u Peći

Psihijatrijsko odeljenje u Peći ima 7 aktivnih soba sa po dva kreveta, 1 nefunkcionalnu sobu (pošto ju je spalio pacijent pre dve godine), 1 zasebnu sobu za metadonski program, dnevnu salu za dnevni boravak koja služi za aktivnosti i 1 sobu za izolaciju za jednu osobu. Odeljenje ima vanjski prostor koji se koristi kao šetalište za hospitalizovane pacijente, koji je bilo potrebno prilagoditi i adaptirati za psihijatrijske pacijente. Tokom posete obavili smo razgovore sa 7 hospitalizovanih pacijenata od kojih nismo primili nikakvu žalbu.

Lečenje - Što se tiče hospitalizovanih slučajeva, primetili smo da oni nemaju pismenu saglasnost za lečenje i hospitalizaciju. Također je primećeno da nije bila izložena Povelja o pravima pacijenata.

Prema informacijama zdravstvenog osoblja, ima pacijenata koji ostaju na lečenju po nalogu Suda, koji na odeljenju moraju ostati do 3 meseca. NMPT je analizirao dosjee pacijenata i primetio da odeljenje poseduje samo istorijat pacijenata.

Prema saopštenju šefa odeljenja, oni se suočavaju sa nestašicom lekova, i prema osnovnoj listi nedostaje oko 70% lekova. Pacijentima se pruže tri vrste hrane i mi nismo primili žalbe što se tiče kvaliteta i količina hrane.

Uslovi - Ekipe je obavestena da je prije nekoliko meseci bilo renoviranja i tom prilikom su okrećeni prostori i sanirani zidovi. Primetili smo da nema tople vode za pacijente, i prema njihovim rečima već nekoliko meseci se suočavaju sa ovim problemom. Soba za izolaciju, koja se koristi za agresivne, teško upravljanim slučajevima, za slučajeve sa psihičkim smetnjama zadržavanja (do 48 sati), ličila je na zatvorsku ćeliju i ne ispunjava uslove za tretman slučajeva sa teškim psihičkim smetnjama u slučajevima krize, jer predstavlja opasnost od samopovređivanja.

Zdravstveno osoblje čini 9 medicinskih tehničara, 3 psihijatra, 1 spremačica. Socijalni radnik CMZ-a u Peći takođe pokriva potrebe Psihijatrijskog odeljenja, a kliničkog psihologa nije bilo. Prema dostavljenim informacijama, zdravstveno osoblje nema adekvatnu obuku za specifičnosti rada na odeljenju, na primer za upravljanje teških psihičkih i agresivnih slučajeva.

U odeljenju hirurgije bolnice u Peći postoje 2 sobe sa po 2 kreveta, koje funkcionišu u okviru Zdravstvene jedinice Pritvorskog centra u Peći i namenjene su samo licima lišenim slobode. Ekipe je posetila ove prostorije i proverila knjigu evidenciju korektivnih službenika u kojoj su

evidentirana 2 psihijatrijska slučaja, koja su bila smeštena tu preko 3 meseca. U vezi sa ovim slučajevima, obavešteni smo da nikada nisu izašli u šetnju, što je situacija koja je neprihvatljiva i protivna je ljudskim pravima.

Prilikom posete bio je prisutan samo jedan pritvorenik, koji je hospitalizovan zbog zdravstvenih problema ušima, od kojeg nismo dobili nijednu žalbu.

Poseta Odeljenju za psihijatriju u Đakovici

Lečenje - Ni na ovom psihijatrijskom odeljenju nisu imali pismeni pristanak za lečenje i hospitalizaciju, dok slučajevi ovisnosti o drogama, alkoholu i drugim supstancama popunjavaju formular pristanka.

Kao izazov koji je zdravstveno osoblje istaklo je dugotrajan boravak (do 1 godine) nekih slučajeva jer nemaju porodičnu negu, dakle nemaju gde da se vrate.

Prema saopštenju rukovodioca odeljenja, suočeni su sa nestašicom lekova, i prema osnovnoj listi nedostaje oko 70% lekova, pa su pacijenti prinuđeni da sami kupuju lekove. Pacijentima se pruža tri vrste hrane i mi nismo primili ni jednu žalbu što se tiče kvaliteta i količine hrane.

Uslovi - Prema informacijama osoblja, pre nekoliko godina je bilo renoviranja od strane Svetske banke, i tom prilikom su promenjena vrata, prozori, krov. Tri prostorije psihijatrijske intenzivne nege bile su nefunkcionalne zbog nedostatka adekvatne infrastrukture. Prema informacijama rukovodioca odeljenja, česti su slučajevi da ih policija dovodi na lečenje na 48 sati i stalno ih nadgleda. Kapacitet psihijatrijskog odeljenja je 26 kreveta.

Zdravstveno osoblje - sastoji se od 13 medicinskih tehničara, 5 psihijatara, nemaju kliničkog psihologa, dok socijalni radnik CMZ Đakovice takođe pokriva potrebe Psihijatrijskog odeljenja.

Poseta Odeljenju za psihijatriju u Gnjilanu

Lečenje - Kapacitet psihijatrijskog odeljenja je 15 kreveta, a aktuelno bilo je 9 hospitalizovanih pacijenata i tokom razgovora sa nekima od njih nismo dobili žalbe na lečenje i ishranu. Hospitalizirani slučajevi nisu imali pismeni pristanak za lečenje i hospitalizaciju. Prema informacijama direktora, od januara do dana posete NMPT-a, oko 30 slučajeva je tretirano po nalogu suda za 48 sati, i isti su bili pod nadzorom policije. Od juna 2012. godine u psihijatriji se sprovodi metadonski program. Izložena je Povelja o pravima pacijenata i kutija za žalbe kojom upravlja Opšta bolnica.

Tretman se vrši lekovima i individualnim seansama sa psihologom. Zbog ograničenog prostora odeljenja ne može se obavljati nikakva aktivnost sa hospitalizovanim pacijentima. Nisu imali problema sa nabavkom lekovima.

Uslovi - Odeljenje psihijatrije je otvoreno 2008. godine i planirana su dva sprata, međutim, zbog renoviranja bolnice u Gnjilanu, Neurološko odeljenje su smestili u prostore koji su namenjeni aktivnostima za psihijatrijske slučajeve. Prema saopštenju direktora odeljenja psihijatrije, od septembra se očekuje da će prostori psihijatrije biti još više ograničeni zbog

renoviranja u Opštoj bolnici u Gnjilanu, a time može biti ugrožena i poverljivost tokom lečenja psihijatrijskih slučajeva.

Zdravstveno osoblje se sastoji od 3 psihijatra, 1 klinički psiholog, 8 medicinskih tehničara. Na spratu gde se nalazi neurološko odeljenje nalaze se 4 neurologa, gde tokom noći, neurolozi i psihijatri redom dežuraju o dva odeljenja.

Opšti nalazi u Psihijatrijskim odeljenjima u okviru Opštih bolnica u Prizrenu, Peći, Đakovici, Gnjilanu.

-Generalno, lečenje se sastoji od farmakoterapije, nema multidisciplinarnog pristupa, tako da većina ustanova ne pruža uvek sve potrebne usluge lečenja, koje su u skladu sa međunarodnim standardima i potrebne za pružanje savremene bolničke psihijatrijske usluge.

- U psihijatrijskim odeljenjima u Prizrenu, Peći, Đakovici nije zaposlen klinički psiholog, osim u Odeljenju za psihijatriju u Gnjilanu.

-Zbog nedostatka prostorija za aktivnosti i drugih ograničenja, radna terapija i druge terapijske usluge ne mogu se ponuditi.

- Psihijatrijska odeljenja nemaju dovoljno prostora za pružanje korisnih terapijskih usluga, koje bi pacijentima omogućile povratak normalnom životu u društvu. Većina pacijenata se vraćaju ponovo nakon otpusta iz bolnice, a stopa resocijalizacije je vrlo niska.

- Što se tiče pristanka za lečenje, Ombudsman zaključuje da generalno na odeljenjima psihijatrije u 4 regije nemaju poseban oblik saglasnosti za lečenje i hospitalizaciju psihijatrijskih pacijenata.

- Na psihijatrijskim odeljenjima u Prizrenu, Đakovici, Peći nisu izložili Povelju o pravima pacijenata i Povelju o odgovornostima pacijenata, osim u Gnjilanu.

-Prema izjavama srednjeg osoblja, oni nemaju adekvatnu obuku za upravljanje slučajeva kojima se teško upravlja.

- Kutija za žalbe u Prizrenu je van funkcije.

- Na odeljenju psihijatrije u Peći, Ombudsman konstatuje da prostorija za izolaciju podseća na zatvorsku ćeliju i da ne ispunjava uslove za lečenje slučajeva sa ozbiljnim psihičkim smetnjama u kriznim slučajevima, jer predstavlja opasnost od samopovređivanja.

- U Hirurškom odeljenju bolnice u Peći i Prizrenu prostorije koje funkcionišu u okviru Zdravstvene jedinice zatvora nisu pogodne za duži boravak psihijatrijskih bolesnika, jer nemaju mogućnost da izađu u šetnju, a sobe liče na zatvorske ćelije.

- Na odeljenjima psihijatrije u Prizrenu i Đakovici, psihijatrijske sobe intenzivne nege su nefunkcionalne, zbog nedostatka adekvatne infrastrukture.

- Infrastruktura na psihijatrijskim odeljenjima bolnica je zastarela i ne zadovoljava međunarodne standarde.

-Objekti ne pružaju uvek jednokrevetne ili dvokrevetne, već često trokrevetne, a ponekad i četvorokrevetne.

- Psihijatrijska odeljenja trenutno nemaju uslove za ličnu higijenu hospitalizovanih pacijenata.

- Psihijatrijske usluge se ne pruže u regionalnim bolnicama u Mitrovici i Uroševcu, iz ovih oblasti se akutni slučajevi mentalnih bolesti upućuju na tercijarni nivo u Prištini.

Centri za mentalno zdravlje i Kuće za integraciju u zajednici

Tokom 2025. godine, ekipa NMOT je posetila 5 centara za mentalno zdravlje u Podujevu, Đakovici, Prizrenu, Uroševcu, Gnjilanu i 4 KIZ-a (Đakovica, Prizren, Uroševac, Gnjilane).

Posećeni Centri za mentalno zdravlje (CMZ) (osim CMZ Podujevo) pružaju svakodnevne usluge, lečenje lekovima i psiho-socijalne aktivnosti. Rad je organizovan na dva načina: na internom, gde se odvijaju psihosocijalne aktivnosti unutar Centra, kada im se daje terapija besplatnim lekovima; i u onome što na terenu radi mobilna ekipa Centra, kada pokrivaju delove grada u kojima se nalazi CMZ. Ove posete mobilne ekipe vrše se u svrhu psiho-socijalne podrške, pružanja redovne terapije, istovremeno pružanja podrške porodici. CMZ-i u sastavu osoblja imaju psihijatra, psihologa i nekoliko medicinskih tehničara/sestara.

Prilikom poseta CMZ-a, pored tretmanu i uslovima, ekipa NMPT-a je obratila pažnju i na izvršenje *Mere obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi*, koju odredi sud, uglavnom ih odredi u CMZ-u. Tokom poseta, ocenjeno je da se u CMZ Đakovica, Podujevo, Uroševac svi slučajevi koji su podvrgnuti *Meri obaveznog lečenja na slobodi* i koji primaju redovne usluge evidentirani u posebnom protokolu, dok u CMZ u Prištini, Prizrenu i Gnjilanu tako nešto ne praktikuju.

U pogledu nabavke lekova i hrane za dnevni boravak pacijenata, nismo primili žalbe od strane osoblja i pacijenata posećenih CMZ-a.

U CMZ Uroševac kao izazov, evidentirano je pitanje zastarelog vozila koji predstavlja problem u pružanju usluga na terenu jer pokrivaju opštine kao što su Kačanik, Elez Han, Štrpce i Štimje, dok slučajevi iz Vitine nisu u regionu Uroševca, ali dobijaju usluge od CMZ Uroševac.

U okviru CMZ u Prištini nalazi se i Centar mentalnog zdravlja u Podujevu, za koji je Ombudsman sastavio Izveštaj sa preporukama³⁴. Svrha posete Centru za mentalno zdravlje Podujevo je bila da se proceni i analizira pružanje usluga mentalnog zdravlja u zajednici kao i poštovanje prava osoba sa problemima mentalnog zdravlja.

Prema protokolu o evidentiranju slučajeva u CMZ Podujevo, evidentirano je oko 500 dosijea, od kojih je 390 aktivni slučajevi kojima je potrebna usluga mentalnog zdravlja, oko 55 slučajeva su po odluci suda, koji imaju Meru obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi. Ombudsman je kroz Izveštaja sa preporukama zaključio kao u nastavku:

CMZ u Podujevu nema minimalne uslove za pružanje usluga osobama sa mentalnim problemima; uslovi nisu odgovarajući ni za osoblje, ni za osobe koje primaju savete ili lekove.

Zbog neadekvatnih uslova dnevni boravak i psiho-socijalni tretman se ne realizuju, a ugrožena je i poverljivost usluga. Osoblje se trudilo barem da organizuje rad na terenu kako bi omogućilo redovan psihijatrijski tretman i obezbedilo lekove pacijentima.

³⁴ Vidi izveštaj o poseti CMZ u Podujevo, objavljen 5 avgusta 2025, <https://oik-rks.org/sr/2025/08/05/ombudsman-izvestaj-nacionalnog-mehanizma-za-prevenciju-torture-u-vezi-posete-centru-za-mentalno-zdravlje-u-podujevu/>

Nije preduzet nijedan korak od strane UBKSK-a niti Opštine Podujevo u skladu sa njihovim sporazumom o preseljenju CMZ-a u Podujevu u odgovarajući objekat, a CMZPrištini, koji upravlja Centrom u Podujevu, nije preduzeo nijednu radnju u vezi sa tim pitanjem. CMZ u Podujevu je dovoljno snabdeven lekovima i higijenskim sredstvima.

Kuće za integraciju u zajednici (KIZ) - pružaju 24-časovnu zdravstvenu negu za rehabilitaciju i socijalnu reintegraciju klijenata sa hroničnim psihotičnim poremećajima u remisiji³⁵. KIZ ne prima slučajeve sa mentalnom retardacijom, niti sa demencijom svih vrsta, niti sa bolestima zavisnosti, niti socijalnim slučajevima. Smeštanje rezidenata u ove domove se vrši na osnovu kriterijuma navedenim u Administrativnom uputstvu (o zdravstvu) br. 07/2009 o profesionalnim uslugama za mentalno zdravlje u Republici Kosovo, koja je stavljena van snage Odlukom VRK, br. 02/50, od 23.12.2021.godine.

U KIZ u Đakovici, Prizrenu, Uroševcu i Gnjilanu – Na osnovu dosijea rezidenata, od kojih su svi imali hronične psihijatrijske dijagnoze, ekipa je primetila da nijedan od ovih domova nije bio prenaseljen.

Tretman - Tokom posete, primetili smo blizak pristup osoblja prema rezidentima i uglavnom pozitivnu klimu u posećenim domovima. Rezidenti su izgledali dobro obučeni i higijenskom smislu. Među rezidentima nisu pronađeni znaci fizičkih povreda. Monitoring ekipa je intervjuisala rezidente i nije primila žalbe na bilo koji oblik maltretiranja.

Uglavnom se sprovode aktivnosti kao što su: stoni tenis, slušanje muzike, bavljenje kućnim poslovima kao što su čišćenje, kuvanje, održavanje dvorišta u meri u kojoj oni mogu to da urade.

Standardi KPT-a naglašavaju da psihijatrijski tretman treba da se zasniva na individualizovanom pristupu, što podrazumeva izradu plana lečenja za svakog pacijenta. On treba da uključi širok spektar rehabilitacijskih i terapijskih aktivnosti, uključujući pristup radnoj terapiji, grupnoj terapiji, individualnoj psihoterapiji, umetnosti, pozorištu, muzici i sportu.³⁶ Tokom posete KIZ-u konstatovano je da ne postoji individualni plan tretmana, osim nekih gore navedenih aktivnosti.

Uslovi smeštaja u posećenim Kućama su uglavnom bili dobri, osim u KIZ Gnjilana, gde su kupatila bila veoma oštećena, nisu bila čista, dok su sobe dobre i imaju osvetljenje.

Što se tiče snabdevanja lekovima, hranom i odećom, nije bilo problema i nismo dobili nikakve žalbe na lečenje i ishranu.

Tokom poseta, ekipa je uočila da svi posećeni KIZ-i imaju samo dnevnu svesku u koju se evidentiraju sve aktivnosti sa rezidentima, poput zamena osoblja, stanja pacijenata, incidenti, uznemirnja rezidenata, dakle nisu imali druge posebne protokole u kojima se evidentiraju incidenti ili telesne povrede. Na osnovu dnevne sveske posećenog KIZ-a nije zabeležen nijedan incident.

³⁵Remisija je medicinski termin koji se koristi za opisivanje perioda tokom kojeg se simptomi bolesti smanjuju ili potpuno nestaju. Remisija za mentalne bolesti znači značajno poboljšanje ili očigledno odsustvo simptoma.

³⁶Standardi Evropskog komiteta za prevenciju torture, izvodi iz 8. opšteg izveštaja [CPT/Inf (98) 12].

Klijentima koji su smešteni u KIZ uglavnom se jednom godišnje vrše laboratorijske analize, a važno je napomenuti da se kod klijenata koji imaju druga oboljenja osim mentalnih poremećaja, laboratorijske analize vrše onoliko često koliko je potrebno.

Institut za Forenzičku psihijatriju

Monitoring ekipa je ostvarila opštu posetu Institutu za forenzičku psihijatriju (IFPK) u cilju procene poštovanja osnovnih prava lica koja su počinila krivično delo u stanju mentalne nesposobnosti ili bitno smanjene računljivosti, a koja podležu nalogu nadležnog suda za obavezno psihijatrijsko lečenje; lica koja podležu sudskom nalogu za psihijatrijsko veštačenje sa zadržavanjem u zdravstvenoj ustanovi; zatvorenika koji su tokom lišenja slobode razvili psihički poremećaj i koji su smešteni u jedno od odeljenja IFPK-a, čija su prava zagarantovana Ustavom Republike Kosovo, zakonima koji se primenjuju u Republici Kosovo, kao i međunarodnim standardima za zaštitu prava lica lišenih slobode.

Konstatacije Ombudsmana za IFPK

- Ombudsman smatra da pitanje pravnog statuta IFPK-a još nije rešeno, iako je Ombudsman godinama podstakao ovo pitanje i ponavljao istu preporuku.
- U odeljenju B IFPK-a, nemaju poseban protokol gde se evidentiraju samo sredstva sputavanja, kao što se zahteva članom 27 Zakona o mentalnom zdravlju, stavovi 2 i 3, standardima KPT-a kao i SOP IFPK-a.
- Zdravstveno osoblje i osoblje obezbeđenja je samo u početku pohađalo osnovnu obuku za hvatanje/kontrolu za upravljanje teškim slučajevima, a nikada više takva obuka nije sprovedena za osoblje.
- Sigurnosne kamere nisu funkcionalne.

- Osoblje obezbeđenja često zamenjuju privatne kompanije i predstavljaju poteškoće jer ostaju unutar odeljenja i često pomažu zdravstvenom osoblju u upravljanju slučajevima.
- Nedostaju didaktički materijali kao što su papir, boje za crteže i razna sredstva za razvoj psiho-socijalnih aktivnosti.
- U vezi sa uslovima života, Ombudsman zaključuje da su počeli radovi na povećanju kapaciteta IFPK-a.
- Primena terapijskih vikenda (koja je izostala godinama) nije uključena u Standardne operativne procedure IFPK-a.
- Što se tiče preispitivanja odluka nadležnih sudova, ima pozitivnih pomaka, bolja je saradnja sudova sa IFPK-om i da forenzički pacijenti učestvuju na ročištima kada sud smatra da je potrebno.
- Što se tiče prava na lečenje, godinama je utvrđeno bilo od strane Ombudsman, bilo KPT-a, da pacijentima u većini slučajeva nije data mogućnost da daju pismeni pristanak ili pravo da odbiju lečenje, stanje koje je i dalje isto.
- U Forenzičkoj psihijatriji postoje kutije za žalbe za pacijente, koje su bile propisno označene, ali pacijenti nisu bili upoznati sa pisanim postupkom žalbe.
- Ombudsman je uspostavio kutije za žalbe, ali one nisu u funkciji, zbog oštećenja/rđe se ne otvaraju. Nove kutije će biti postavljene kada se završi renoviranje IFPK-a.

Na osnovu nalaza tokom poseta i konstatacija, Ombudsman će objaviti izveštaj sa preporukama za IFPK tokom prva tri meseca 2026. godine.

INSTITUCIJE SOCIJALNE ZAŠTITE

Kuće sa osnovom u zajednici (KOZ)

KOZ funkcionišu na osnovu Zakona br. 08/L-255 o socijalnim i porodičnim uslugama, u kome su u članu 20 naglašene usluge i oblici zaštite i ovde su takođe naglašene kuće u zajednici ili Rezidencijalni smeštaj.

Kuće sa osnovom u zajednici regulišu se članom 11 Administrativne Uredbe (MP) - br.03/2025 o rezidencijalnom smeštaju³⁷. Član 19, stav 2, AU-a propisuje da *U Kući sa Bazom u Zajednici za odrasle i starije osobe sa intelektualnim invaliditetom, maksimalan broj smeštenih osoba je dvanaest (12) stanara*. Što se tiče procedure prijema u rezidencijalni smeštaj, član 20 stav 5 kaže da *Centar za Socijalni Rad donosi odluku o smeštaju korisnika u kuću sa bazom u zajednici nakon dobijanja saglasnosti od Panela za Rezidencijalni Smeštaj na centralnom, odnosno lokalnom nivou*. O stanovanju u svim oblicima rezidencijalnog smeštaja odlučuje Centar za socijalni rad na čijem području lice ima prebivalište ili mesto stanovanja.

Opštine koje imaju Kuće sa bazom u zajednici su: Kamenica, Dečani, Uroševac, Vučitrn, Lipjan, Gračanica, Štimlje i Prizren, Kuće koje aktuelno imaju kapacitet za 10 rezidenata, osim KOZ u Štimlju sa kapacitetom od 12 kreveta.

³⁷ Administrativna Uredba (MP) Br.03/2025 o Rezidencijalnom Smeštaju, potpisano od strane Ministra Ministarstva pravde dana: 13.02.2025. godine, odlukom Br. 51/2025 od 13.02.2025. Vidi AU objavljen u Službeni List Republike Kosova, <https://md.rks-gov.net/wp-content/uploads/2025/02/ADMINISTRATIVNA-UREDBA-MP-BR.03.2025-O-REZIDENCIJALNOM-SMESTAJU.pdf>

Tokom 2025. godine, posećene su Kuće sa bazom u zajednici u Kamenici, Uroševcu i Prizrenu i ustanovljeno je da u ovim Kućama nema prenaseljenosti.

Tretiranje rezidenata u KOZ u Uroševcu, Prizrenu i Kamenici - NMPT je intervjuisao rezidente bez prisustva osoblja kuća i nije primio žalbe na njihov tretman. Što se tiče incidenata, tokom posete nismo uočili nijedan incident evidentiran u dnevniku dnevnih izveštaja osoblja ovih kuća. Prema informacijama osoblja, došlo je do svađa između rezidenata, ali su takvi slučajevi uspešno rešeni.

Uslovi u posećenim KOZ-a – U KOZ-u Uroševca uslovi nisu dobri, kuhinja nije bila u dobrom stanju, ormani su oštećeni. U magacinu u kojem se čuva hrana, voda je kapala sa plafona, bilo je vlage i buđi, što predstavlja opasnost od pada plafona. U sobama se prozori slabo zatvaraju, nemaju roletne, stanari imaju na raspolaganju samo jedno kupatilo, koje nije baš prikladno i nema rukohvata za osobe sa poteškoćama u hodu ili starije osobe. Tokom noći dežura jedan medicinski tehničar, a fizičko obezbeđenje nemaju. Osoblje boravi u istoj prostoriji kao i rezidenti, nemaju poseban prostor.

U KOZ-u u Prizren je primećeno i potvrđeno od osoblja da nije bilo renoviranja već nekoliko godina, oštećeni su sanitarni čvorovi, vrata se ne zatvaraju kako treba, polomljena su.

U KOZ Kamenica, uopšte imaju veoma dobre uslove, svaki rezident ima krevet, lični ormar, dovoljno garderobe. Što se tiče materijalnih uslova i infrastrukture, tokom ove godine počelo je sa renoviranjem poput uređenja kupatila, vešeraja, toaleta i uređenja spoljašnje sredine.

U KOZ Kamenica, monitoring ekipa je analizirala dosjee rezidenata i nekoliko registara/ sveske imali su registar u koji su se evidentirali medicinske posete, bilježnice aktivnosti, posete, redovne terapije, starateljstvo, zabrinutosti ili incidenti. Ekipa nije primetila da je zabeležen bio kakav incident u dnevniku incidenta. Prema zdravstvenim dosijeima, svi rezidenti su mentalno retardirani - mentalno zaostali i bez poslovne sposobnosti. Svake godine im se produžava ugovor o boravku u tim kućama. Neki od stanovnika imaju i porodične posete.

NMPT je primetio da u drugim KOZ-ima ne vode posebne registre kao u Kamenici, stoga ohrabruje rukovodioce drugih KOZ-a da uzimaju kao primer postupanje KOZ-a u Kamenici i generalno sve ove kuće treba da budu objedinjene i da funkcionišu u skladu sa AU MD-br. 03/2025 o rezidencijalnom smeštaju, gde je članom 25 predviđena i Izrada individualnog plana nege.

Sredstva sputavanja u posećenim KOZ-ima – U Kućama sa bazom u zajednici nemaju sobe za izolaciju i ne koriste se oblici fizičkog sputavanja.

Zdravstvene usluge posećenih KOZ-a obavljaju se u centrima porodične medicine u odgovarajućim opštinama, dok se psihijatrijske usluge obavljaju u centrima za mentalno zdravlje.

Što se tiče snabdevanja odećom, hranom, lekovima i grejanjem, ekipa nije uočila nestašice u posećenim Kućama.

Opšti nalazi za posećene KOZ

Prilikom poseta ovih Kuća, ekipa NMPT-a je zaključila:

- Posećene kuće nemaju Individualni plan nege za rezidente, kao što je predviđeno članom 25 AU MP-br. 03/2025 o rezidencijalnom smeštaju.
- U KOZ Uroševac, uslovi generalno nisu dobri, kuhinja, oštećeni prozori, magacin u kome se čuva hrana je imao vlagu, buđ
- NMPT je zaključio da u drugim KOZ-ima ne vode posebne registre kao što su evidencija incidenata/zabrinutosti, terapija, aktivnosti, medicinskih poseta kao u KOZ-u Kamenica i za to monitoring ekipa podstiče rukovodioce drugih KOZ-a da uzimaju kao primer i postupaju kao KOZ Kamenica.
- NMPT je zaključio da KOZ-ovi imaju poseban kodeks budžeta u svojim opštinama i zbog velikih dugova dotičnih opština, sudski izvršitelji su uzeli sredstva i to je predstavljalo probleme sa planiranjem za ovu kategoriju rezidenata.

V. AKTIVNOSTI I SASTANCI NMPT-A SA NADLEŽNIM INSTITUCIJAMA TOKOM 2025. GODINE

Tokom ove godine NMPT je sproveo redovne aktivnosti i sastanke sa relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama, u cilju jačanja međuinstitucionalne saradnje i ispunjavanja strateških ciljeva. Ove aktivnosti su poslužile za razmenu iskustava, rešavanje važnih pitanja i povećanje efikasnosti u delotvornoj implementaciji preporuka.

U okviru saradnje sa nadležnim institucijama, direktorka i član NMPT-a je 15. januara 2025. godine održao sastanak sa direktorom Departmana za granice radi razmatranja izveštaja sa preporukama IO-a o graničnim prelazima.

Dana 30. januara 2025. godine Ombudsman i direktorka NMPT-a održali su sastanak sa ekspertom Ombudsmana Grčke, gospodinom Yiannisom Boutselisom – višim istražiteljem (Yiannis Boutselis – Senior Investigator), koji je tražio praćenje stranih državljana sa Kosova u njegovoj.

Dana 30. januara 2025. godine Direktorka i član NMPT-a učestvovali su na treningu u organizaciji Saveta Evrope, na temu „Unapređenje tretmana lica lišenih slobode“, diskusija o SOP-u IFPK-a.

Dana 7. februara 2025. godine Direktorka i član NMPT-a održali su sastanak sa predstavnicima OEBS-a, kako bi razgovarali o zajedničkim aktivnostima, koje se planiraju održati tokom ove godine, poput obuke.

Dana 13. februara 2025. godine član NMPT-a je učestvovao na sastanku u organizaciji Departmana za reintegraciju repatriiranih lica i integraciju stranaca.

Dana 24. februara 2025. godine, direktorka NMPT-a je održala sastanak u KSK-u, gde su bili prisutni ministarka Albulena Haxhiu, direktori Korektivnih i Pritvornih centara, kao i predstavnici EULEX-a.

Članovi NMPT-a su od 25. do 27. februara 2025. godine učestvovali na obuci koju je organizovao Program za građanska prava na Kosovu (CRP/K), zajedno sa partnerskim organizacijama uključenim u neformalnu mrežu Balkanski savet za izbeglice i migracije (BRMC) i Danski savet za izbeglice (DRC) na Zapadnom Balkanu, u okviru projekta „Uključivanje stranaca na Zapadnom Balkanu – Pristup socijalnim i ekonomskim pravima“, pod nazivom „FOSTER“ uz podršku Evropske unije, obuka za pristup osnovnim ekonomskim i socijalnim pravima za ugrožene kategorije stranaca.

Dana 27. februara 2025. direktorka i član NMPT-a održao je sastanak sa V.D. Direktor UKCK-a i članom Žalbene komisije.

Dana 3. marta 2025. godine, Direktorka NMPT-a je održala sastanak sa predstavnikom Korektivne jedinice Misije EULEX-a, kako bi se razgovaralo o radu i usaglašavanju aktivnosti sa EULEX-om.

Dana 14. marta 2025. godine, Direktorka i članovi NMPT-a su održali sastanak sa predstavnicima Korektivne Službe Kosova (KSK), u vezi sa okruglim stolom koji će biti organizovan 8. aprila i konferencije 26. juna, kao i u vezi sa nekoliko pojedinačnih slučajeva.

Od 19. do 21. marta 2025. godine, Direktorka i član NMPT-a su učestvovali na radionici u organizaciji Saveta Evrope, na temu „Unapređenje tretmana lica lišenih slobode“, – diskusija o reviziji protokola Departmana za zdravstvo u zatvorima (DZZ), standardnim operativnim procedurama i uputstvima za lečenje mentalnih poremećaja.

Dana 26. marta 2025. godine, direktorka i članica NMPT-a održale su sastanak sa sudijama iz Odbora za uslovni otpust.

Od 1. do 3. aprila 2025. godine Direktorka NMPT-a je učestvovala na radionici koju je organizovala Generalna direkcija Korektivne službe Kosova uz podršku OEBS-a, na temu: *„Izrada priručnika (brošure) o pravima i obavezama osuđenih lica.“*

Dana 1. aprila 2025. godine, zamenik Ombudsmana održao je sastanak sa predstavnicima PIK-a (Polijskog inspektorata Kosova), u vezi sa saradnjom između NMPT-IO-a i PIK-a.

Dana 7. aprila 2025. godine Direktorka NMPT-a je učestvovala na radionici koju je organizovala Korektivna jedinica EULEX-a, sa temom: *„Jačanje saradnje u lancu pravde u cilju povećanja izricanja alternativnih kazni, mera raznolikosti i podizanja kapaciteta kosovskih institucija da se bave rehabilitacijom i reintegracijom počinilaca krivičnih dela“.*

Dana 8. aprila 2025. godine, u organizaciji Institucije Ombudsmana (IO), održan je okrugli sto na temu „Diskusija u vezi sa sprovođenjem preporuka CPT-a“, na kojem su učestvovali Kancelarija za dobro upravljanje, Kosovska policija, Policijski inspektorat Kosova, Korektivna služba Kosova, Departman za zdravstvo u zatvorima, Tužilački savet, Institut za Sudsku Medicinu, centar za zadržavanje stranih lica, Specijalni institut u Štimlju, civilno društvo i predstavnici Saveta Evrope, EULEX-a i UNMIK-a.

Od 17-18. aprila 2025. godine, Direktorka i član NMPT-a su učestvovali na radionici koju je organizovao EULEX, sa temom: „Jačanje saradnje u lancu pravde u cilju povećanja izricanja alternativnih kazni, mera raznolikosti i podizanja kapaciteta kosovskih institucija da se bave rehabilitacijom i reintegracijom počinilaca krivičnih dela”.

Dana 18. aprila 2025. godine Direktorka NMPT-a je učestvovala na sastanku koji je organizovao KSK u vezi sa datim predlozima za obogaćivanje kantine u Korektivnim i Pritvornim Centrima, u okviru radne grupe na izradi Priručnika o pravima i obavezama osuđenih lica.

Dana 29. aprila 2025. godine Direktorka NMPT-a je učestvovala na radionici koju je organizovala Korektivna jedinica EULEX-a, sa temom: „Jačanje saradnje u lancu pravde u cilju povećanja izricanja alternativnih kazni, mera raznolikosti i podizanja kapaciteta kosovskih institucija da se bave rehabilitacijom i reintegracijom počinilaca krivičnih dela”.

Dana 30. aprila 2025. godine, članovi NMPT-a su učestvovali na radionici koju je organizovao Program za građanska prava na Kosovu (CRP/K), na temu: „Rana identifikacija potencijalnih žrtava i žrtava trgovine ljudima među mešovitim migracijama (imigranti, tražioci azila i lica sa međunarodnom zaštitom) na Kosovu“.

Dana 6. maja 2025. godine, član NMPT-a je učestvovao na 4. sednici Upravnog saveta projekta „Unapređenje tretmana lica lišenih slobode“.

Dana 6. maja 2025. godine, u organizaciji Institucije Ombudsmana (IO) i Korektivnog centra za maloletnike u Lipljanu (KCML), sprovedena je međuinstitucionalna aktivnost na kojoj je Ombudsman u okviru aktivnosti ovog centra ugostio maloletnike iz Korektivnog vaspitnog centra u Lipljanu, u sklopu aktivnosti ovog centra. Ombudsman je sa maloletnicima razgovarao o radu, aktivnostima i upoznao ih sa svojim mandatom i ovlašćenjima.

Dana 8. maja 2025. godine, Direktorka NMPT-a je učestvovala na okruglom stolu u organizaciji Programa za građanska prava na Kosovu (CRP/K), na temu: „**Početni tretman tražilaca azila i iregularnih migranata kao i međuinstitucionalna saradnja**“.

Dana 8. maja 2025. godine, Direktorka i članica NMPT-a su održale sastanak sa Šefom Kancelarije za ljudska prava UNMIK-a i predstavnikom Visokog komesara za ljudska prava. Svrha sastanka je bila razmena informacija i razgovor o trenutnom stanju ljudskih prava, sa posebnim osvrtom na prevenciju torture.

Dana 15. maja 2025. godine, Zamenik Ombudsmana je održao sastanak sa mladim sudijama koji završavaju obuku Pravnoj akademiji na kojem je predstavljena uloga NMPT-a u okviru IO-a.

Dana 16. maja 2025. godine, Direktorka NMPT-a je učestvovala na radionici koju je organizovala Korektivna jedinica EULEX-a, sa temom: „Jačanje saradnje u lancu pravde u

cilju povećanja izricanja alternativnih kazni, mera raznolikosti i podizanja kapaciteta kosovskih institucija da se bave rehabilitacijom i reintegracijom počinilaca krivičnih dela“. Ovom prilikom je predstavljen „Priručnik Probacione Službe Kosova“ i obavljen je sažetak nalaza i konačnih preporuka.

Dana 5. juna 2025. godine zamenik Ombudsmana i članica NMPT-a učestvovali su u umetničko-rehabilitacionoj aktivnosti koju je organizovao Korektivni centar za žene u Lipljanu, u saradnji sa organizacijom Monumenta.

Dana 26. juna 2025. godine održana je međunarodna konferencija u organizaciji Institucije ombudsmana i Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture (MKPT) sa temom: „Mentalno zdravlje u institucijama lišavanja slobode: Uloga NMPT-a u zaštiti prava i osiguravanju delotvornog nadzora“.

Dana 27. juna 2025. godine posećen je Paviljon D u Korektivnom centru u Dubravi zajedno sa delegacijom Konferencije 26. juna 2025 godine.

Dana 3. jula 2025. godine, članovi NMPT-a su učestvovali na okruglom stolu u organizaciji OEBS-a, sa temom: „Prezentacija Institucije Ombudsmana na Kosovu – Mandat Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture“.

Dana 7. jula 2025. godine Zamenik Ombudsmana i članica NMPT-a učestvovali su na okruglom stolu u organizaciji OEBS-a na temu: „Prezentacija Institucije Ombudsmana na Kosovu – Mandat Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture“.

Dana 15. jula 2025. godine, zamenik Ombudsmana održao je sastanak sa direktorom DDAM - a u vezi sa pritvorom za strance u Vranidolu.

Dana 17. jula 2025. godine članica NMPT-a je učestvovala na okruglom stolu u organizaciji Ombudsmana, sa temom: „Izazovi u primeni Zakona o zaštiti od diskriminacije od strane institucionalnih mehanizama za zaštitu od diskriminacije u ministarstvima i opštinama“.

Dana 18. jula 2025. godine, savetnica Ombudsmana, direktorka i članica NMPT-a, održao je sastanak sa sudijama Odbora za uslovni otpust.

Dana 29. jula 2025. godine, Ombudsman, zamenik Ombudsmana, direktorka i član NMPT-a, učestvovali su na okruglom stolu koji je organizovao Program za građanska prava na Kosovu (CRP/K), na temu: „Nalazi i preporuke iz zajedničkih aktivnosti praćenja CRP/K, UNHCR-a i NMPT-a u periodu 2024 – 2025“.

Dana 30. jula 2025. godine direktorka NMPT-a je učestvovala na obuci sa Policijom Kosova, koju je organizovao Universum College, gde je održala predavanje na temu: „Nacionalni mehanizam za prevenciju torture i Kosovska policija“.

Dana 31. jula 2025. godine, direktorka NMPT-a je učestvovala na sastanku u organizaciji KSK-a, sa temom: „Bezbednost u kazneno-popravnim ustanovama, Sprovođenje programa rehabilitacije, kao i Radovi koji se izvode na unapređenju infrastrukture uz angažovanje osuđenika“.

Od 18. do 20. avgusta 2025. godine, direktorka NMPT-a je učestvovala na obuci koju organizuje i podržava Savet Evrope, Projekat: „Unapređenje tretmana lica lišenih slobode“, Dokumentacija o mučenju i nečovječnom i ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju u zatvorima i drugim zatvorenim ustanovama, u skladu sa Istanbulskim Protocol.

Dana 19. avgusta 2025. godine direktorka NMPT-a je učestvovala na radionici koju je organizovao OEBS, na temu: „Prezentacija Institucije Ombudsmana na Kosovu – Mandat Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture“.

Nakon redovnih sastanaka koje NMPT-a realizuje sa EULEX-om, 10. septembra 2025. godine, direktorka i članica NMPT-a održale su sastanak sa predstavnikom Korektivne jedinice Misije EULEX-a, kako bi se razgovaralo o radu i usaglašavanju aktivnosti sa EULEX-om.

Dana 11. septembra 2025. godine, članovi NMPT-a su učestvovali na okruglom stolu u organizaciji OEBS-a, sa temom: „Prezentacija Institucije Ombudsmana na Kosovu – Mandat Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture“.

Dana 16. septembra 2025. godine, savetnica Ombudsmana i direktorka NMPT-a su održale sastanak sa predstavnikom UNMIK-a, kako bi razgovarali o aktivnostima NMPT-a.

Dana 18. septembra 2025. godine, direktorka i članica NMPT-a su održale sastanak sa predstavnicima Ministarstva unutrašnjih poslova u Direkciji za migracije u okviru Kosovske policije.

Dana 19. septembra 2025. godine Direktorka i član NMPT-a su učestvovali na radionici koju je organizovao OEBS, na temu: „Prezentacija Institucije Ombudsmana na Kosovu – Mandat Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture“.

Od 24. do 26. septembra 2025. godine, zamenik Ombudsmana, direktorka i članovi NMPT-a, kao i savetnici iz departmana IO-a, učestvovali su na obuci u organizaciji OEBS-a, na temu: „Intervjuisanje osoba sa problemima mentalnog zdravlja“.

Dana 25. septembra 2025. godine, direktorka NMPT-a je učestvovala na radionici koju je organizovao i podržao Savet Evrope, Projekat: „Unapređenje tretmana osoba lišenih slobode“, sa temom: „Treći kaskadni trening na temu: Dokumentacija o mučenju i nečovječnom i ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju u zatvorima i drugim zatvorenim ustanovama, u skladu sa Istanbulskim protokolom“.

Dana 29. septembra 2025. godine direktorka i član NMPT-a učestvovali su na radionici koju je organizovao OEBS, na temu: „Prezentacija Institucije Ombudsmana na Kosovu – Mandat Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture“.

Dana 30. septembra 2025. godine, članica NMPT-a je učestvovala na sastanku koji je organizovalo Ministarstvo unutrašnjih poslova, sa institucijama na centralnom nivou odgovornim za proces reintegracije i integracije.

Dana 30. septembra 2025. godine, zamenik Ombudsmana i direktorka NMPT-a održali su sastanak sa predstavnicima Evaluacione misije za policijski nadzor (TAIEX).

Dana 1. oktobra 2025. godine, direktorka NMPT-a je učestvovala na sastanku koji je organizovao IO, sa temom: „25 godina Institucije Ombudsmana: zajedničko putovanje“, na kojem je učestvovalo 5 međunarodnih organizacija i većina stranih ambasada na Kosovu.

Dana 1. oktobra 2025. godine direktorka NMPT-a je održala sastanak sa članovima NMPT-a u vezi sa sprovođenjem Akcionog plana.

Dana 2. oktobra 2025. godine, članovi NMPT-a su održali sastanak sa direktorom Psihijatrijske klinike na kojem su razgovarali o organizaciji 10. Oktobra - Svetskog dana mentalnog zdravlja.

Dana 3. oktobra 2025. godine, direktorka i članovi NMPT-a su učestvovali na radionici koju je organizovao OEBS, sa temom: „Prezentacija Institucije Ombudsmana na Kosovu – Mandat Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture“.

Dana 6. oktobra 2025. godine, direktorka i članovi NMPT-a su održali sastanak sa predstavnicima Instituta za forenzičku psihijatriju u vezi saradnje i planiranja budućih poseta.

Dana 7. oktobra 2025. godine, direktorka i članica NMPT-a su održale sastanak sa vršiocem dužnosti direktora Klinike za psihijatriju za djecu i adolescente, u cilju saradnje i koordinacije aktivnosti obeležavanja 10. oktobra Svetskog dana mentalnog zdravlja.

Dana 9. oktobra 2025. godine, direktorka i članica NMPT-a su održale sastanak sa direktorom Klinike za psihijatriju, povodom obeležavanja 10. oktobra - Svetskog dana mentalnog zdravlja, kao i povodom akcionog plana za 2026. godinu.

Dana 10. oktobra 2025. godine Ombudsman, zamenik Ombudsmena, direktorka i članica NMPT-a učestvovali su u aktivnost koju su organizovali IO i Klinika za psihijatriju povodom obeležavanja 10. oktobra - Svetskog dana mentalnog zdravlja.

Dana 13. oktobra 2025. godine, Zamenik Ombudsmena održao je sastanak sa direktorom OEBS-a, koji je informisan o saradnji IO-a-OEBS-a, konkretno o obukama koje se organizuju zajedno sa PIK.

Dana 27. oktobra 2025. godine, direktorka NMPT-a je obavila intervju za Info u Lajmi, u vezi sa pitanjima koja se odnose na migraciju.

Od 28. do 30. oktobra 2025. godine, direktorka NMPT-a je učestvovala na radionici koju je organizovala EK zajedno sa policijom Kosova, a koja se odnosila na prevenciju samoubistava u centrima za zadržavanje i pritvornim centrima.

Dana 12. novembra 2025. godine, članica NMPT-a je učestvovala na diskusiji okruglog stola koji je organizovao Humanus Vita, sa temom: "Mimo uniforme, dostojanstvo za žene migrantice".

Od 11. do 14. novembra 2025. godine Ombudsman, direktorka NMPT-a i direktor Kancelarije za pravne poslove, boravili su u zvaničnoj poseti Specijalizovanim komorama Kosova (SKK) u Hagu, gde su pratili ročišta suda koja su održana 12. i 13. novembra 2025. godine. Tokom ove posete, Ombudsman se sastao sa ambasadorom RK u Hagu i drugim predstavnicima ambasade, kao i sa predstavnicima Matične službe SKK u okviru koje deluje Kancelarija za zaštitu žrtava.

Dana 18. novembra 2025. godine, direktorka i članovi NMPT-a su održali sastanak sa predstavnikom Korektivne jedinice Misije EULEX-a, kako bi razgovarali o radu i usaglasili aktivnosti sa EULEX-om.

Dana 19. novembra 2025. godine, Zamenik Ombudsmana je učestvovao u Objavljivanju Monitoring izveštaja pravosudnog sistema, u vezi sa praćenim slučajevima lica lišenih slobode.

Dana 20. novembra 2025. godine, zamenik Ombudsmana i članica NMPT-a, učestvovali su na Konferenciji koju je organizovao Kosovski centar za rehabilitaciju preživelih od torture (KCRPT) na temu „*Podrška socio-ekonomskoj reintegraciji i obezbeđivanje jednakih prava učešća za žene i devojke vraćene i izbeglice na Kosovu*“.

Dana 20. novembra 2025. godine dve članice NMPT-a su učestvovale u kulturno-umetničkoj aktivnosti koju je organizovao Korektivni centar za žene u Lipljanu.

Dana 21. novembra 2025. godine, direktorka NMPT-a je učestvovala u aktivnost koju je organizovala Korektivna služba Kosova, povodom svečane ceremonije obeležavanja 26 godina od osnivanja Korektivne službe Kosova.

Od 24. do 25. novembra 2025. godine, članovi NMPT-a su učestvovali na obuci koju je organizovao Savet Evrope, na temu: „Standardne operative prakse (SOP) Departmana za zdravstvo u zatvorima (DZZ) za policiju i druge relevantne aktere.

Dana 27. novembra 2025. godine direktorka NMPT-a je učestvovala u aktivnost koju je organizovala Misija OEBS-a na Kosovu, u okviru Globalne kampanje 16 dana aktivacije protiv rodno zasnovanog nasilja, sa temom: „Žene u uniformi – Jačanje zaštite i bezbednosti za sve“.

Dana 27. novembra 2025. godine, član NMPT-a je učestvovao na radionici u organizaciji Save the Children, sa ciljem podizanja kapaciteta u oblasti prava dece.

Dana 6. decembra 2025. godine, zamenik Ombudsman je učestvovao u aktivnost koju je organizovao KCRPT, u okviru Globalne kampanje 16 dana aktivacije protiv rodno zasnovanog nasilja, sa temom: „Zajedno hodamo, zajedno podržavamo, trauma nema rok“.

Dana 17. decembra 2025. godine, direktorka i članovi NMPT-a su održali sastanak sa predstavnikom Nevladine organizacije ACDC Dušanom Radojkovićem u vezi sa angažovanjem lekara u NMPT.

Dana 18. decembra 2025. godine, direktorka NMPT-a je održala sastanak sa Katrine Antonsen – doktorantkinjom na Departmanu za kriminologiju i sociologiju prava Univerziteta u Oslu, Norveška. Rukovoditeljka projekta za istraživački program "Promocija pravde u vreme previranja: skandinavski kriminalni izvoz i promocija vladavine prava (JustExports)", finansiran od strane Norveškog istraživačkog saveta.

Dana 30. decembra 2025. godine, Ombudsman, zamenica Ombudsmana, direktorka NMPT-a i direktor DPPI-a, održali su sastanak putem zoom platforme na kojem su razgovarali o nalazima posete Specijaliziranim komorama u Hagu i dogovorili se za izradu dokumenata za Specijalni sud, Evropski komitet za prevenciju torture (KPT) i Međunarodni komitet Crvenog krsta (ICRC).

Međunarodna saradnja NMPT-a tokom 2025. godine

Tokom 2025. godine, NMPT je kroz realizaciju niza sastanaka i zvaničnih poseta uspeo da ojača međunarodnu saradnju, u cilju razmene iskustava i najbolje stručne prakse.

U okviru ove saradnje, 14. januara 2025. godine, zamenik Ombudsman održao je online sastanak sa ENNHRI (Evropska mreža nacionalnih institucija za ljudska prava), tema diskusije bila je monitoring NMPT-a u centrima za azil i migracije, ali je diskutovano i o razvoju monitoring kapaciteta.

Dana 5. i 6. februara 2025. godine, Zamenik Ombudsmana i direktorka NMPT-a učestvovali su na Forumu u organizaciji zajedničkog projekta EU/EK „Podrška Savetu Evrope za Mrežu institucija EU-a za nadzor zatvora“.

Dana 9-10. aprila 2025. godine, Zamenik Ombudsmana i članica NMPT-a učestvovali su na radionici u organizaciji Foruma nacionalnih mehanizama za prevenciju torture, sa temom: „Monitoring NMPT-a u kontekstu migracija“.

Od 5. do 6. juna 2025. godine, članovi NMPT-a su učestvovali na radionici u organizaciji Foruma nacionalnih mehanizama za prevenciju evropske torture, sa temom: „Monitoring centara za zadržavanje u policijskim stanicama“.

Od 20. do 23. oktobra 2025. godine, članica NMPT-a učestvovala je na radionici koju je organizovao IOM, na temu: „Alternative za zadržavanje imigranata“.

Od 4. do 6. novembra 2025. godine, direktor i član NMPT-a je učestvovao na radionici u organizaciji Mreže NMPT-a Jugoistočne Evrope (NETWORK NPM), na temu: „Prinudna hospitalizacija u preudskom i parničnom postupku“.

Dana 13. novembra 2025. godine, Zamenik Ombudsmana i članica NMPT-a učestvovali su na online sastanku, u organizaciji ENNHRI (Evropska mreža nacionalnih institucija za ljudska

prava), tema diskusije je bila predstavljanje ažuriranja od strane članova u vezi sa njihovim nedavnim radom u oblasti azila i migracija, kao i dešavanja u vezi sa primenom EU Pakta o migracijama i azilu.

Dana 24.-25. novembra 2025. godine Zamenik Ombudsmana je učestvovao na konferenciji koju je organizovao Frontex, na temu: „Nezavisni monitoring prema novom Paktu o migracijama – Popis i preliminarno planiranje“.

Posete ostvarene tokom 2025. godine

Nr	Institucioni i inspektuar	Lloji i vizitës	Data
1	Korektivni centar u Dubravi	Prateća poseta	23.01.2025
2	Integraciona kuća u zajednici u Gnjilanu	Opšta poseta	24.01.2025
3	Centar za mentalno zdravlje u Gnjilanu	Ad hoc poseta	24.01.2025
4	Korektivni centar za žene u Lipljanu	Ad hoc poseta	27.01.2025
5	Korektivni centar za maloletnike u Lipljanu	Ad hoc poseta	27.01.2025
6	Vaspitno-korektivni centar za maloletnike u Lipljanu	Ad hoc poseta	27.01.2025
7	Centar za mentalno zdravlje u Prizren	Opšta poseta	27.01.2025
8	Integraciona kuća u zajednici u Prizren	Opšta poseta	27.01.2025
9	Kuća sa osnovom u zajednici u Prizren	Prateća poseta	28.01.2025
10	Pritvorni centar u Prištini	Ad hoc poseta	29.01.2025
11	Regionalni centar za zadržavanje u Prištini	Opšta poseta	31.01.2025
12	Privremeni prihvatni centar u Vranidolu	Zajednička opšta poseta sa CRPK -om	18.02.2025
13	Korektivni Centar u Dubravi	Prateća poseta	20.02.2025
14	Pritvorni Centar u Prištini	Ad hoc poseta	27.02.2025
15	Policijska stanica Mitrovica - Sever	Ad hoc poseta	13.03.2025
16	Policijska stanica Zvečane	Ad hoc poseta	13.03.2025
17	Policijska stanica Leposavić	Ad hoc poseta	13.03.2025
18	Policijska stanica "Jug" u Prištini	Opšta poseta	14.03.2025
19	Centar za mentalno zdravlje Podujevo	Opšta poseta	20.03.2025
20	Centar zadržavanja za strance u Vranidolu	Zajednička opšta poseta sa UNHCR-om i CRPK-om	25.03.2025

21	Privremeni prihvatni centar za migrante - Vranidol	Zajednička opšta poseta sa UNHCR-om i CRPK-om	25.03.2025
22	Psihijatrijska klinika	Ad hoc poseta	01.04.2025
23	Centar za socijalni rad u Podujevu	Ad hoc poseta	02.04.2025
24	Policijska stanica "Sever" u Prištini	Opšta poseta	03.04.2025
25	Međunarodni aerodrom "Adem Jashari" - Priština	Monitoring poseta prisilnog povratka	08.04.2025
26	Pritvorni centar u Mitrovici	Opšta poseta	10.04.2025
27	Policijska stanica u Đakovici	Opšta poseta	14.04.2025
28	Centar za mentalno zdravlje u Đakovici	Opšta poseta	14.04.2025
29	Integraciona kuća u Đakovici	Opšta poseta	14.04.2025
30	Psihijatrijsko odeljenje - Bolnica Isa Grezda u Đakovici	Opšta poseta	14.04.2025
31	Korektivni centar u Dubravi	Opšta poseta	23.04.2025
32	Centar za mentalno zdravlje u Uroševac	Opšta poseta	28.04.2025
33	Integraciona kuća u Zajednici Uroševac	Opšta poseta	28.04.2025
34	Kuća sa osnovom u zajednici	Opšta poseta	28.04.2025
35	Pritvorni Centar u Peći	Ad hoc poseta	19.05.2025
36	Centar za zadržavanje u Peći	Prateća poseta	19.05.2025
37	Psihijatrijska bolnica u Peći	Opšta poseta	19.05.2025
38	Zatvorske sobe u odeljenju hirurgije u Regionalnoj bolnici u Peći	Opšta poseta	19.05.2025
39	Psihijatrijska klinika	Ad hoc poseta	23.05.2025
40	Policijska stanica u Mališevu	Opšta poseta	26.05.2025
41	Policijska stanica u Orahovcu	Opšta poseta	26.05.2025
42	Centar za zadržavanje u Prizren	Prateća poseta	28.05.2025
43	Pritvorni centar u Prizrenu	Opšta poseta	28.05.2025
44	Psihijatrijska klinika u Prizrenu	Opšta poseta	28.05.2025

45	Zatvorske sobe u Odeljenju za hirurgiju i internu medicinu u Regionalnoj bolnici u Prizrenu	Opšta poseta	28.05.2025
46	Zatvor Visoke Bezbednosti	Ad hoc poseta	19.06.2025
47	Centar za zadržavanje stranaca u Vranidolu	Ad hoc poseta	01.07.2025
48	Opšta bolnica - Odeljenje psihijatrije u Gnjilanu	Opšta poseta	07.07.2025
49	Regionalni centar za zadržavanje u Prištini	Ad hoc poseta	08.07.2025
50	Policijska stanica u Suvoj Reci	Ad hoc poseta	11.07.2025
51	Korektivni centar za maloletnike i Vaspitno-korektivni centar za maloletnike u Lipljanu	Ad hoc poseta	16.07.2025
52	Pritvorni centar u Gnjilanu	Ad hoc poseta	21.07.2025
53	Pritvorni centar u Prištini	Ad hoc poseta	22.07.2025
54	Korektivni centar u Dubravi	Ad hoc poseta	23.07.2025
55	Pritvorni centar u Peći	Ad hoc poseta	02.08.2025
56	Zatvor Visoke Bezbednosti	Ad hoc poseta	05.08.2025
57	Korektivni centar za žene u Lipljanu	Ad hoc poseta	07.08.2025
58	Pritvorni centar u Prištini	Ad hoc poseta	15.08.2025
59	Centar za tražioce azila u Maguri	Opšta poseta	04.09.2025
60	Međunarodni aerodrom "Adem Jashari" - Priština	Monitoring poseta prisilnog povratka	04.09.2025
61	Zatvor Visoke Bezbednosti	Ad hoc poseta	10.09.2025
62	Međunarodni aerodrom "Adem Jashari" - Priština	Monitoring poseta prisilnog povratka	09.10.2025
63	Pritvorni centar u Prištini	Opšta poseta	14.10.2025
64	Korektivni centar za žene u Lipljanu	Ad hoc poseta	14.10.2025
65	Pritvorni centar u Gnjilanu	Ad hoc poseta	17.10.2025
66	Policijska stanica u Gnjilanu	Ad hoc poseta	17.10.2025

67	Policijska stanica u Kamenici	Ad hoc poseta	17.10.2025
68	Kuća sa osnovom u zajednici u Kamenici	Ad hoc poseta	17.10.2025
69	Pritvorni centar u Gnjilanu	Ad hoc poseta	21.10.2025
70	Korektivni centar u Dubravi	Ad hoc poseta	30.10.2025
71	IFPK -Priština	Opšta poseta	31.10.2025
72	Zatvor Visoke Bezbednosti	Ad hoc poseta	14.11.2025

IZVEŠTAJI SA PREPORUKAMA NACIONALNOG MEHANIZMA ZA PREVENCIJU TORTURE TOKOM 2025.GODINE

Br.	Naziv izveštaja i datum izveštaja	Preporuke
1	OMBUDSMAN IZVEŠTAJ NACIONALNOG MEHANIZMA ZA	1. Investicije za stvaranje adekvatnih uslova za rad osoblja i unapređenje infrastrukture u PSNG - Jarinje. 2. Investicije za stvaranje adekvatnih uslova za rad osoblja i poboljšanje infrastrukture na graničnom prelazu Bela Zemlja.

PREVENCIJU TORTURE

u vezi poseta graničnim prelazima i policijskim stanicama koje vrše nadzor i to:

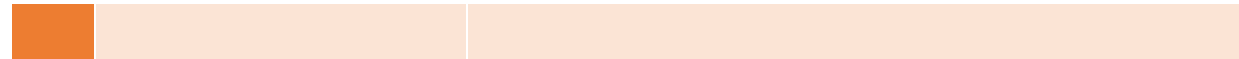
- Granični prelaz “Kula”
 - Policijska stanica graničnog nadzora u Radavce
 - Granični prelaz u Merdare
 - Policijska stanica graničnog nadzora u Jarinje
 - Policijska stanica za nadzor zelene linije u Klokotu
 - Granični prelaz, Stančić – Belanovce
 - Granični prelaz u Vrmici
 - Granični prelaz Bela Zemlja
- 05/03/2025**

3. Investicije za stvaranje adekvatnih uslova za rad osoblja i unapređenje infrastrukture na graničnom prelazu Merdare
4. Da se obezbedi stabilno i redovno snabdevanje tonerima i materijalom neophodnim za rad opreme za fotokopiranje i štampanje i da ima kontinuiranu tehničku podršku za popravku štampača i fotokopir uređaja na svim graničnim prelazima i posećenim policijskim stanicama. Takođe, da se oceni učinak kompanije koja je angažovana održavanjem fotokopija.
5. Da se angažuju policijske službenice na graničnom prelazu Merdare.
6. Da se poveća broj novog policijskog osoblja na svim graničnim prelazima.
7. Da se obavi hitna nabavka novih uniformi policijskih službenika na svim graničnim prelazima i policijskim stanicama
8. Da se vrati u funkciju prostorija za zadržavanje u Policijskoj stanici za nadzor Zelene linije u Klokotu.
9. Da se obezbede nova i funkcionalna vozila u Policijskoj stanici za nadzor Zelene linije u Klokotu.
10. Da se obezbedi stabilan i redovan prevoz za policijske službenike u Graničnom prelazu u Vrmici.
11. Da se obezbedi stabilan i redovan prevoz za policijske službenike u Graničnom prelazu u Bela Zemlja.
12. Da se operacionalizuju sigurnosne kamere u prostorijama za zadržavanje na graničnom prelazu u Vrmici
13. Prostori za zadržavanje (zaustavljanja) na graničnim prelazima treba da budu opremljeni relevantnim informacijama na različitim jezicima (brošurama i posterima) putem kojih se zadržana lica informišu o svojim pravima, o njihovom pravnom statusu, kao i o pravu na kontaktiranje mehanizama za zaštitu ljudskih prava.
14. Granični prelaz Kula treba da ima kompletan i standardizovan sistem za evidentiranje podataka o zadržanim licima.
15. Da se pronađe rešenje za održivo snabdevanje hranom na svim graničnim prelazima.

2	OMBUDSMAN IZVEŠTAJ NACIONALNOG MEHANIZMA ZA PREVENCIJU TORTURE o poseti Privremenom prihvatnom centru za migrante 16/04/2025	1. Da zaposli osoblje u Privremenom prihvatnom centru za migrante, shodno Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, Ministarstva unutrašnjih poslova. 2. Da usvoji Uputstvo za funkcionisanje unutrašnjih pravila Privremenog prihvatnog centra za migrante, shodno Odluci Br. 0490/2022, ministra Ministarstva unutrašnjih poslova, od 24.06.2022.godine. 3. Da angažuje medicinsku sestru za medicinske potrebe migranata u Privremenom prihvatnom centru za migrante. 4. Da organizuje potrebne obuke iz oblasti migracija, obzirom da je Privremeni prihvatni centar za migrante prva linija za smeštaj migranata.
3	OMBUDSMAN IZVEŠTAJ NACIONALNOG MEHANIZMA ZA PREVENCIJU TORTURE u vezi posete Centru za mentalno zdravlje u Podujevu 05/08/2025	1. Da se monitoriše sprovođenje politika mentalnog zdravlja, kao i da se obezbedi da usluge koje se pružaju u potpunosti poštuju dostojanstvo i prava osoba sa mentalnim problemima. 2. Da se CMZ u Podujevu preseli u odgovarajući objekat u skladu sa pismenim sporazumom o razumevanju između UBKSK-a i Opštine Podujevo. 3. Da se omogući dnevni boravak osobama sa mentalnim problemima u Opštini Podujevo i da se stvore adekvatni uslovi za pružanje usluga na poverljiv nači.
4	OMBUDSMAN IZVEŠTAJ NACIONALNOG MEHANIZMA ZA PREVENCIJU TORTURE u vezi sa posetom Pritvorskog centru u Mitrovici	1. Da poboljša uslove života zatvorenika smeštenih u ovom centru, u pogledu prostora i smeštajnih uslova (obezbeđivanje ormarića), u skladu sa standardima ZIKS-a i CPT-a. 2. Da se stvore adekvatni uslovi rada za korektivno osoblje KCM-a. 3. Da se zatvorenici obezbedi kvalitetna hrana i u dovoljnoj količini, kao i dijetalna hrana prema preporuci lekara. 4. Da se obezbedi dovoljan prostor za pružanje medicinskih usluga od strane psihijatarata, stomatologa i psihologa, jer svi koriste isti prostor.

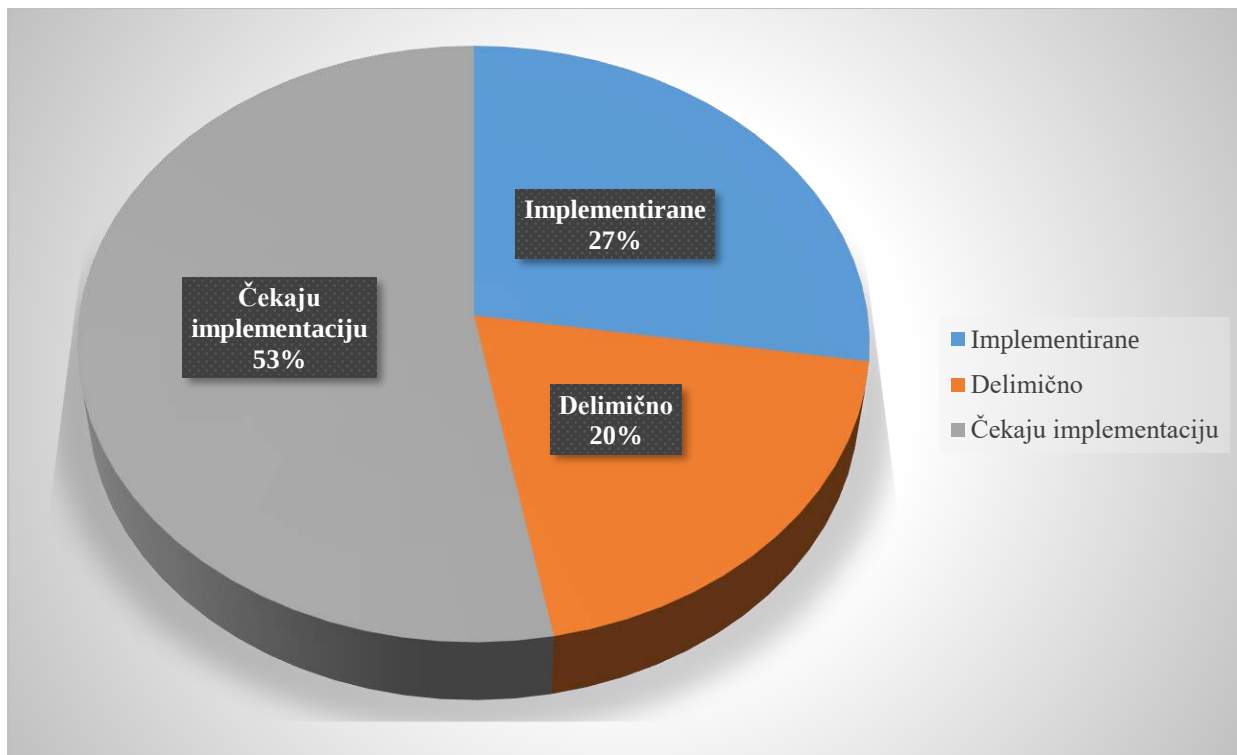
	06/08/2025	5. Da se poveća broj aktivnosti van ćelija za rehabilitaciju i resocijalizaciju zatvorenika, u skladu sa ZIKS-om i Zakonikom o krivičnom postupku, u meri u kojoj je to moguće. 6. Ombudsman ponavlja preporuku da trajanje telefonskih poziva bude u skladu sa važećim zakonskim propisima. 7. Da se uloži napor da se SKYPE učini funkcionalnim, kako bi se stranim državljanima koji izdržavaju kazne omogućila komunikacija sa porodicama, kada nisu u mogućnosti da obavljaju telefonske pozive ili posete 8. Albanskim zatvorenicima u PCM-u treba pružiti medicinske i psihološke usluge na jeziku koji oni razumeju 9. Da se obezbedi poverljivost medicinskih usluga za zatvorenike smeštene u ovom centru, garantujući da se usluge koje pružaju lekar, psiholog i stomatolog obavljaju u odvojenim prostorijama i bez prisustva korektivnih službenika.
5	OMBUDSMAN IZVEŠTAJ NACIONALNOG MEHANIZMA ZA PREVENCIJU TORTURE u vezi poseta policijskim stanicama • Reginalni centar za zadržavanje u Prištini, • Policijska stanica u Mitrovici – Sever • Policijska stanica u Zvečane, • Policijska stanica u Leposavić, • Policijska stanica “Jug” u Prištini	1. Da obezbede redovno snabdevanje uniformama i u dovoljnoj količini za sve policijske službenike. 2. Da se garantuje redovno snabdevanje higijenskim sredstvima i u dovoljnoj količini i da se poboljšaju higijenski uslovi. 3. Da se policijske stanice opreme funkcionalnom opremom za fotokopiranje i štampanje, da imau dovoljnu zalihu tonera i pratećih materijala, kao i da se obezbedi redovno tehničko održavanje ove opreme. 4. Potrebno je održati adekvatnu obuku za policijsko osoblje za postupanje sa pritvorenim licima sa mentalnim oboljenjima. 5. U svim prostorijama/ćelijama centara za zadržavanje na zidove treba postaviti obaveštenja o pravima zadržavanih lica. 6. 6. Da se Policijska stanica "Jug" – Priština snabdeva osnovnom informatičkom opremom (PC). 7. Da se stvore namenski prostori za kratkotrajni boravak pritvorenih lica, da se izbegava boravak u radnim prostorima u Policijskoj stanici „Jug“ – Priština.

	• Policijska stanica „Sever” u Prištini, • Policijska stanica u Đakovic, • Policijska stanica u Mališevu, • Policijska stanica u Orahovcu, • Policijska stanica u Prizren. 27/10/2025	8. Da se stvore namenski prostori za kratkotrajni boravak pritvorenih lica, da se izbegava boravak u radnim prostorima u Policijskoj stanici „Sever“ – Priština. 9. Da se poveća broj vozila za prevoz za zadovoljavanje operativnih potreba Policijske stanice „Sever“ – Priština. 10. Sve prostorije za zadržavanje treba da budu operativne i funkcionalne, kamere treba da budu obezbeđene u svim delovima Centra za zadržavanje u Policijskoj stanici u Đakovici. 11. Da se preduzimaju radnje za renoviranje postojećeg objekta za poboljšanje uslova rada u Policijskoj stanici u Đakovici. 12. Da se obezbedi redovno održavanje vozila Policijske stanice u Đakovici, kako bi se izbegavali kvarovi. 13. Ombudsman ponavlja preporuku da se problemi otklone i da se operacionalizuje Centar za zadržavanje u policijskoj stanici u Mališevu. 14. Da se poveća broj vozila kako bi se zadovoljile operativne potrebe Policijske stanice u Orahovac. 15. Da se poveća broj policijskog osoblja u policijskoj stanici u Prizren, kako bi se adekvatno pokrile radne smene. 16. U Policijskoj stanici u Prizren da se obezbedi izgradnja kupatila unutar prostorija za zadržavanje, u skladu sa standardima za postupanje sa licima lišenim slobode. 17. Da se poveća broj kliničkih psihologa, odnosno da ima psihološke službe u svakom regionu Kosova, stvarajući uslove za obavljanje profesionalnih dužnosti.
6	OMBUDSMAN IZVEŠTAJ NACIONALNOG MEHANIZMA ZA PREVENCIJU TORTURE o poseti Centru za azil u Magure, Lipljan 27/10/2025	1. Da preduzima potrebne radnje za otklanjanje oštećenja i renoviranje prostorija koje trenutno nisu u funkciji. 2. Da preduzima radnje tako što će porodice smestiti u poseban i odgovarajući prostor koji garantuje privatnost, sigurnost i povoljno okruženje za razvoj dece i porodice. 3. Da zaposli osoblje u Centru za azil, u skladu sa zahtevima Uredbe o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta Ministarstva unutrašnjih poslova.

Od 6 objavljenih izveštaja, adresirana je 51 preporuka, od kojih je 14 primenjeno, 10 je delimično realizovano, a 27 čeka da se primene.

Status implementacije preporuka

Od 51 preporuke upućene tokom 2025. godine, primili smo odgovore na sve preporuke.